

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

APRIL 3 · 92

Numismatikern TG Appelgren
Mynt på St Barthélemy
Fattigpollett från Örebro
Hildebrand som "garde des médailles"
SNF:s vårauktion

SVERIGE 15:—
NORGE 15:—
DANMARK 15:—

ULF NORDLINDS MYNTHANDEL AB

Nybrogatan 36 • Box 5132, 102 43 Stockholm
Telefon 08-662 62 61

KÖPER • SÄLJER • VÄRDERAR
MYNT • SEDLAR • MEDALJER
ORDNAR

Numismatisk litteratur

Medlem av Sveriges Mynthandlars Förening

Omslag

Vid påsktider går tankarna ofta till tuppen. Den finns som symbol i en rad kulturer, men kanske främst inom kristen tro. Tuppen hälsar Kristi uppgående sol i öster. Eftersom den betecknar vaksamhet tar den ofta formen av en vindflöjel som vänder sig i alla riktningar i sin vaktjänst mot det onda. I samband med Kristi lidande och död är tuppen en symbol för återuppståndelsen. Tuppar som slåss är de kristnas kamp för sin tro. Tuppen representerar ofta också landet Frankrike — den galliska tuppen. Tuppen och lejonet framställs ofta som varandras motsatser.

Medaljen på omslaget ansluter till de två senare föreställningarna. Den behandlar Sveriges motstånd till den franske kungen Ludvig XIV:s anspråk på delar av Karl XI:s arvländer i Pfalz, samtidigt som han kräver fortsatt förbund med Sverige. Medaljen visar tuppens (Frankrike) kamp mot lejonet (Karl XI/Sverige) som ligger och beskyddar sädeskärven (Vasaättens symbol). Medaljen är troligen graverad av en gravör i Tyskland. Se: BE Hildebrand, Karl XI, nr 92. 50 mm. Foto: ATA.

Sveriges Mynthandlars Förening

är organisationen för etablerade mynthandlare i Sverige. Föreningen bildades redan 1973 och har idag 27 medlemmar, verksamma på 15 orter i landet. Du som önskar köpa, sälja eller värdera mynt, sedlar eller medaljer — Vänd Dig alltid till en etablerad mynthandlare! Medlemmar i Sveriges Mynthandlars Förening har den erfarenhet och kompetens som krävs för att avgöra och garantera äkthet och kvalitet på mynt och andra numismatiska objekt. Den yrkeskunskap de professionella mynthandlarna har, borgar för seriös behandling och köptrygghet! Inom föreningen finns en reklamationsnämnd dit Du som kund kan vända Dig om Du skulle anse Dig felaktigt behandlad av något medlemsföretag. När det gäller mynt — vänd Dig alltid till experter — det lönar sig!

B. AHLSTRÖM MYNTHANDEL
Kungsgatan 30, Box 7662
103 94 STOCKHOLM 3
Tel. 08-10 10 10

AMNEKLEVS MYNTHANDEL
Skolgatan 20, 602 25 NORRKÖPING
Tel. 011-10 29 50

ANTIKBODEN
Kyrkogatan 2, 222 22 LUND
Tel. 046-12 99 00

ANTIKÖREN MYNT & ANTIK
Stureplatsen 1, 411 39 GÖTEBORG
Tel. 031-18 39 60

DALA MYNT & FRIMÄRKSHANDEL
Trötzgatan 16, 791 27 FALUN
Tel. 023-142 50

GALLERI SPECIE
Storgatan 19, 574 21 VETLANDA
Tel. 0383-152 01

KARLSKRONA MYNTHANDEL
Hantverkaregatan 11
371 35 KARLSKRONA
Tel. 0455-813 73

KRONANS MYNT
Västra Hamngatan 6 (Antikhallarna)
411 17 GÖTEBORG
Tel. 031-15 55 81

RUNE LARSSON MYNTHANDEL
Österlånggatan 16, 502 32 BORÅS
Tel. 033-11 03 15

LUNDS MYNTHANDEL
Klostergatan 5, 222 22 LUND
Tel. 046-14 43 69

MALMÖ MYNTHANDEL
Kalendegatan 9, 211 35 MALMÖ
Tel. 040-11 65 44

MYNTINVEST CORONA
Östra Storgatan 20
611 34 NYKÖPING
Tel. 0155-863 25

MYNT & MEDALJER
Sveavägen 96, Box 19507
104 32 STOCKHOLM
Tel. 08-673 34 23

MYNT & METALLBÖRSEN
Normalmstorg 1, 4 tr
111 46 STOCKHOLM
Tel. 08-20 55 01

MYNTSAMLARNAS POSTORDER
Box 103, 240 32 FLYINGE
Tel. 046-526 30

ULF NORDLINDS MYNTHANDEL
Nybrogatan 36, Box 5132
102 43 STOCKHOLM
Tel. 08-662 62 61

NORRTÄLJE MYNTHANDEL
Stora Brogatan 2B, Box 4
761 21 NORRTÄLJE
Tel. 0176-168 26

NUMISMATICA
Kaserntorget 6, Box 2332
403 15 GÖTEBORG
Tel. 031-13 33 45

J. PEDERSEN MYNTHANDEL
Box 1320, 251 13 HELSINGBORG
Tel. 042-12 25 28
Filial: Skolgatan 24, 502 32 BORÅS
Tel. 033-11 24 96

SELINS MYNTHANDEL
Regeringsgatan 6
111 53 STOCKHOLM
Tel. 08-11 50 81

SKÖVE SAMLARFORUM
Sandtorget 1
Box 259, 541 26 SKÖVE
Tel. 0500-123 75

STRANDBERGS MYNT & FRIMÄRKEN
Arsenalsgatan 8, Box 7377
103 91 STOCKHOLM
Tel. 08-611 01 10

TAMCO NUMISMATICS
Box 6235, 102 35 STOCKHOLM
Tel. 08-33 77 75

TICALÉN MYNTHANDEL
Stureplatsen 3, 411 39 GÖTEBORG
Tel. 031-20 81 11

THÖRNSTRÖMS MYNT & ANTIK
Drottninggatan 48, 582 27 LINKÖPING
Tel. 013-13 54 65

INGEMAR WALLIN MYNTHANDEL
Grevturegatan 15, Box 7317
103 90 STOCKHOLM
Tel. 08-661 23 80

HÅKAN WESTERLUND MYNTHANDEL
Vasagatan 42, Box 490
101 29 STOCKHOLM
Tel. 08-11 08 07

Sveriges Mynthandlars Förening

— DIN GARANTI FÖR SERIÖS BEHANDLING!

Östra Storgatan 20, 611 34 NYKÖPING. Tel. 0155-863 25

SVENSKA
NUMISMATISKA FÖRENINGENS
TIDSKRIFT

Föreningens kansli:

Sandhamnsgatan 50 A, nb
115 28 Stockholm
Tel 08-667 55 98
(onsdag - torsdag kl 10.00 - 13.00)

Svensk Numismatisk Tidskrift:

Box 5405
114 84 Stockholm
Postgiro 15 00 07-3
Bankgiro 219-0502
Svenska Handelsbanken

SNT utkommer under
första veckan i
februari - maj,
september - december
Prenumeration: helår 125:--

ANSVARIG UTGIVARE

Ian Wiséhn

REDAKTION

Tel 08-783 94 00

Redaktör:

Monica Golabiewski Lannby

Manuskriptgranskare:

Lars O Lagerqvist

Annonser:

Kjell Holmberg
Tel 0292-303 45
(kvällstid och helger)

Annonspriser:

2:a omslagsidan	1 450:--
omslagets 4:e sida	1 800:--
1/1 sida (151×214 mm)	1 200:--
2/3 sida (99×214 mm)	850:--
1/2 sida (151×105 mm)	650:--
1/3 sida (47×214 mm)	450:--
1/4 sida (72×105 mm)	350:--
1/6 sida (47×105 mm)	250:--
1/12 sida (47×50 mm)	150:--

Sista materialdag:

Den 1:a i månaden
före utgivning

Heloriginalt alt manus och
gärna skiss.

Sändes till SNT, adress enl ovan.

*Annonser som ej är förenliga
med SNF:s, FIDEM:s och
AINP:s etik kommer att avböjas*

Tryck:

Masterprint Sätteri & Tryckeri AB
ISSN 0283-071X

Vårprogram 1992

Om ej annat anges, hålls mötena kl 18.30 på Sandhamnsgatan 50 A.
Tag buss nr 41 till Rökubbsgatan eller T-bana till Gärdet.

- April 22 Vitterhetsakademiens medaljhistoria (L. O. Lagerqvist).
- Maj 5 Auktion i Historiska museets hörsal, Storgatan 41, Stockholm.
Visning 16.45 - 18.00. Auktionen börjar kl 18.10. **OBS! Datum för
föreningens auktion är flyttad till den 5 maj 1992!**
Detta blir också föreningens enda auktion i år.
- 23 **Årsmöte.** Kl 13.00 - 16.00. Riksarkivet, Fyrverkarbacken, Stockholm.
Årsmötesförhandlingar enligt stadgarna och visning.
Kl 17.00. Supé på Karlshälls gård, Långholmen. Pris 285:--.
Obligatorisk anmälan till kansliet tel 08-667 55 98 ons - torsd 10-13.

*När pengar
står brud, har fan lagt ett ägg
i skaffariet*

Kansli

Besökstid 10.30 - 13.00 onsdag och torsdag.

Semesterstängt: Midsommar - 1 september samt jul- och nyårshelgerna.

Innehåll SNT 3 · 92

	Sid
Mynt på St Barthélemy 1784-1878 (8)	
Kontramarkeringar 2	56
Obeskriven fattigpollett från Örebro	61
Finska Lawn-tennisförbundets guldnål	61
TG Appelgren - några minnesbilder	62
Problemet med att finna en god tecknare	65
Svenska Numismatiska Föreningens auktion	66
Uppnådda priser på föregående auktion	88
När Hildebrand blev "garde des médailles" vid Riksens Ständers Bank	90
Debatt	94
Från läsekretsen	95
Recensioner	96
Auktioner och Mässor	98
Föreningar	99
Gunnar Holsts stiftelse för numismatik stiftad	99

Omslag

Se föregående sida.

Mynt på St Barthélemy 1784–1878 (8)

Kontramarkeringar 2

Av Frank Olrog

De kontramarkeringar som behandlas nedan har det gemensamt att de i varje fall för närvarande saknar samtidig skriftlig dokumentation. Man kan alltså endast redovisa mer eller mindre trovärdiga teorier. Liksom föregående avsnitt har detta granskats av Kenny Eckardt, Ralph C. Gordon, Bob Lyall och Edward Roehrs.

O-kontramarkeringar

I april 1980 fann Lyall en kontramärkad 2 real 1762 präglad i Lima (fig 1 a). Det var en förut ej beskriven kontramarkering bestående av ett O, värdebeteckningen 18 och en krona. Likheten med Morins kontramarkeringar är slående. Trots att dokumentärt stöd helt saknas är det sannolikt riktigt att hänföra den till St Barthélemy. Sedermera har ytterligare några exemplar dykt upp.

En mexikansk 2 real 1779 med denna kontramarkering förekommer med bild i tre auktionskataloger, nämligen som nr 1357 i Gibbs 1966, som nr 1144 i Arlow 1966 och som nr 235 i Schulman 1972 (fig 1 b). I alla tre placeras myntet under Curaçao. Den längsta beskrivningen finns i den sistnämnda katalogen. Den lyder: "Worn 2 Reales Mexico 1779, ctspd crowned 18 in shield. Scholt. 1377. This is the Gibbs 1966 specimen 1357 S 60. Pridmore does not consider these officially struck Curaçao coins, but Scholt. in his book claims the opposite. 6 gr. VF stamp." Den enda likheten med Scholten nr 1377 torde vara valören 18 (jfr fig 1 b med 8 b).

Sedan 1982 finns i Roehrs samling en 1 real med 0/9/krona (fig 1 e). Det är än så länge det enda kända med valören 9.

Firman p.r. mønter i Århus upptar i sin lagerkatalog 1986 en kontramärkad 2 real 1773. Den rubriceras som en Morin-kontramarkering. Kungliga Myntkabinettet köpte den och det visade sig vara ett 0/18/krona exemplar (fig 1 c).

Gordon undersökte 1987 beståndet av St Barthélemy-kontramarkeringar

hos ANS i New York. Han fann då en engelsk shilling med 0/18/krona (fig 1 d).

Kända 0-kontramarkeringar är således fem. Möjligen kan ytterligare en räknas dit. Gibbs 1966 tar som nr 1356 upp en "Worn 80 Reis Portugal counterstamped crowned 9 in oval". Denna kan misstänkas vara ett 0/9/krona mynt (fig 7 a). Tyvärr är fotot alltför otydligt för en säker bedömning.

Lyall har sedan 1980 lagt ner stor möda på att få fram uppgifter om dessa mynt. Eftersom man kan anta

att O står för namnet på den ansvarige personen, har man sökt efter någon lämplig ämbets- eller handelsman. Någon större framgång har det inte blivit. Sannolikt har de O-kontramärkade mynten cirkulerat jämsides med Morins. Inom den troliga tidsrymden 1809–1819 har endast fyra namn på O framkommit.

Paul Ollongren (1763–1831) fanns på St Barthélemy under tiden 1803–1814. Han tjänstgjorde som notarie och guvernementssekreterare. Det var således en hög ämbetsman. Om

Fig 1. O-kontramarkeringar. 18 och 9 styver

a) Lima 2 real 1762.

b) Mexico 2 real 1779. Gibbs 1966, Arlow 1966, Schulman 1972.

c) 2 real 1773. p.r. mønter 1986.

d) England 1 shilling 1787. ANS:s exemplar.

e) 1 real.

han å tjänstens vägnar beordrat kontramarkeringar borde detta framgå av handlingar i riksarkivet eller på annat håll. Några sådana har hittills ej uppdagats.

Jean Louis L'Orange var 1802 - 1811 marshall och auktionsmästare på landsbygden. Den 20 juli 1818 presenterades han i The Report of St. Bartholomew som "curator to vacant estates, commissary for the Census and weighmaster". Han var alltså en betrodd man men i en lägre tjänstemannakategori än Ollongren. Han har knappast haft befogenhet att ägna sig åt myntväsendet.

L. O'Meara är än så länge okänd. Det enda som kan sägas är att namnet förekommer på en förteckning över bidragsgivare till en minnesvärd över August Nyman. Den publicerades i The Report of St. Bartholomew den 19 november 1814 och O'Meara erlade 2 spanska piastrar. Ollongren finns också med på listan med ett bidrag på 10 spanska piastrar. Försök skall göras att få mer klarhet i O'Mearas handdel och vandel.

J. Fr. Olivier från Marseille var bagare. Han dog 48 år gammal av lungsot den 23 februari 1813. Det är allt just nu om honom.

Som synes är underlaget för en säker bedömning mycket tunt. Antagligen är O-kontramarkeringarna utförda av någon privat affärsman. Att sådant förekom i stor utsträckning framgår av proklamationen den 9 juli 1834 (tryckt hos Olrog 1973). I den stadgas stränga straff för den som i fortsättningen utan vederbörligt tillstånd "stampade" utnött silvermynt. Enbart innehav av privata kontramarkeringstamper straffbelades.

C-kontramarkeringar

För C-kontramarkeringarna finns mera hållbara argument. Tre personnamn på C är knutna till kontramarkeringar på St Barthélemy, nämligen stadskassören James Charlotte, urmakaren David A. Cohen och guldsmederna Craves senior och junior.

Myntförordningen av den 12 januari 1821 åstadkom förvirring bland allmänheten (se avsnitt 5 i SNT 1989:8 och avsnitt 6 i SNT 1991:1). Det blev problem med de kontramarkerade mynten. Charlotte insände den 23 februari 1821 ett memorial till regeringskanseljen. Detta börjar på följande sätt: "The humble Memorial of James Charlotte in his quality of stamping

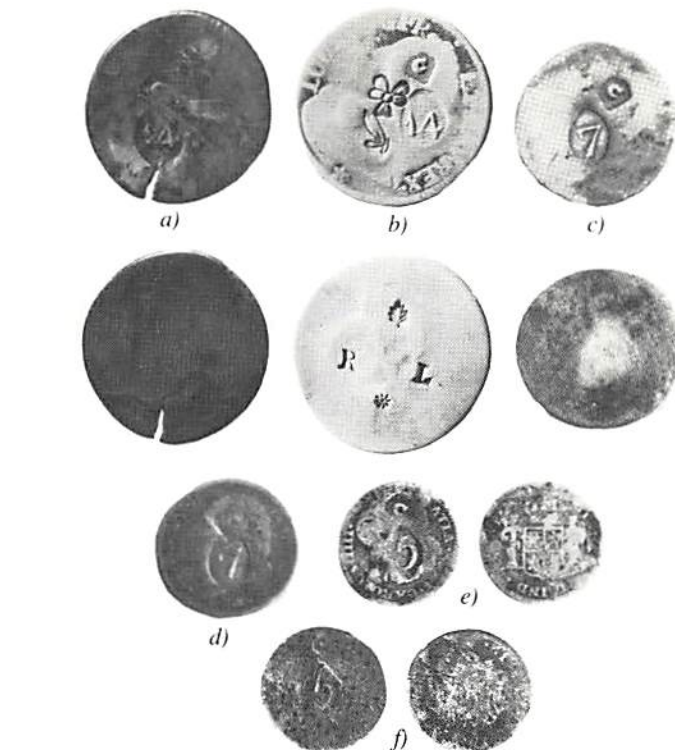

Fig 2. C-kontramarkeringar. Grupp I. 14, 7 och 5 styver

- a) ATA-myntet.
 b) Frankrike 1/8 écu. Duffield 1921, Scholten 1953, Schulman 1966.
 c) England 6 d. Brand 1964, Gibbs 1966, Schulman 1968.
 d) Utnött mynt.
 e) Spansk-amerikansk 1/2 real Karl IV. Pridmore 1981.
 f) Spanien 1/2 real. Ford 1989.

small Coins of small money, Respectfully Sheweths". I fortsättningen påpekas hur mynt "stamped" med 18, 9, 14, 7, 4 och 3 vållat osäkerhet om de skall värderas efter åsatta siffror eller efter nya författningen. För att få slut på bekymren anhåller Charlotte om att få tillverka för behovet lämpliga stamper. Enligt en proklamation av den 6 april 1821 tillgodosågs Charlottes önskemål och han beordrades att införskaffa dylika. James Charlotte utnämndes till stadskassör den 3 mars 1820 men han dog redan 1823.

Cohen förekommer i två av finanskanseljens protokoll 1825. Den 6 juni utlämnas till honom "som för närvarande äger befattningen att stampa genom slitning incurant mynt här i Ön" ett antal mynt för kontramarkering. Den 8 juni återlämnas de vederbörligen "stampade". David A. Cohen som föddes i Holland 1762 dog 1827. Han verkade som urmakare i Gustavia i varje fall sedan 1814. (Ovan återopa-

de handlingar finns tryckta i Olrog 1973.)

Craves far och son framkommer i samband med "styverkrisen" 1834 (se avsnitt 4 i SNT 1988:8). Av en petition daterad den 24 juni 1834 framgår att "Petitioner Craves leave to offer himself as a person qualified — both from his profession of a Gold- and Silver smith and from having largely assisted his late Father in stamping the silver pieces current here — to stamp said styver pieces". I detta sammanhang är det Craves senior som är intressant.

Senare skriftliga omnämnanden om C-kontramarkeringar finns. I brev daterat Gustavia den 13 augusti 1886 skriver Georg Wilhelm Netherwood till Carl Gustaf Wahlberg i Stockholm: "Då åtskilliga af sistnämnda mynt woro mycket slitna och borrhade eller hade bitar ur, så att man ej kunde rätt säga af hvad slag och värde de wore, uppdrogs åt 2 härvarande guld-

smeder vid namn Cohen och Morin, för att göra slut på dispyter mellan säljare och köpare om deras rätta värde, att stämpla dem enligt vigt i midten, vanligtvis med *en* siffra eller *två* sådana jemte initialen af stämplarens namn deröfver. Initialen åsattes enär en mängd mynt funnos i rörelsen stämplade utaf personer som ej woro dertill berättigade." (Se MYNTKONTAKT 1980:3 s 61.)

I Antikvarisk-topografiska Arkivet (ATA) förvaras en odaterad handling med samma innehåll och med samma språkliga formuleringar (tryckt i Olrog 1973). Då handstilen i brevet och ATA:s skrivelse överensstämmer finns inget tvivel om att de båda dokumenten har samma upphovsman, nämligen Netherwood. Till ATA:s skrivelse fanns tillfogat ett mynt som 1942 överlämnades till Kungl. Myntkabinettet. Detta mynt utgör ett mycket viktigt bidrag till kabinettets St Barthélemy-samling. I museets "stora katalog" infördes vid förvärvet följande anteckning: "Överlämnat från ATA, där det sedan länge befunnit sig tillika med en handskriven redogörelse för de stämplade myntens tillkomst och användning, troligen författad i slutet av 1880-talet (1883 = "för några år sedan)."

Hittills har inte framkommit någon samtida beskrivning på hur C-kontramarkeringarna såg ut. Det finns två "C-serier" som är tänkbara.

Förvärvet av ATA-myntet redovisas av dåvarande amanuensen Nils Ludvig Rasmusson i *Statens historiska museum och Kungl. Myntkabinettet. Samlingarnas tillväxt 1940-1942*. Han skriver: "Mynt av silver, möjlig, spanskt eller franskt, nu helt förslitet men försett med kontramarkeringen C/15 — Cohen, 15 stivers, har varit gängbart på Saint Barthélemy under förra hälften av 1800-talet. Överlämnat från Ant. Top. Arkivet, där det sedan länge förvarats." C/15 är felskrivning för C/14.

Denna kontramarkering är känd och har misstänkts tillhöra St Barthélemy. Roehrs behandlar den i brev redan den 11 april 1968. Fred Pridmore stöder hypotesen både i brev av den 29 oktober 1968 och i en artikel avsedd för Spinks Numismatic Circular. Den blev emellertid av någon anledning ej publicerad. Pridmore kanske ändrade uppfattning ty i Pridmore 1981 ingår som nr 427 en av denna series 5 styver (fig 2 e). Den är placerad under Cura-

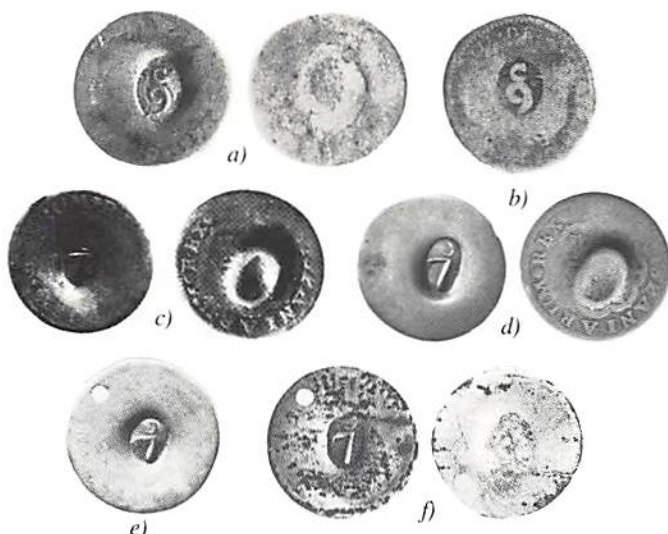

Fig 3. C-kontramarkeringar. Grupp 2. 9 och 7 styver
a) Spanien 1 real 1776. Wood 1914, Scholten 1953, Pridmore 1965, Ford 1989.
b) 1 real. Kungl. Myntkabinettet i Haag. Olrog 1973.
c) Spanien 1/2 pistrin. Wahlbergs exemplar. Olrog 1978.
d) Spanien 1/2 pistrin. Ahlström 1980.
e) Spanien 1 real. Byrne 1975.
f) Spanien 1 real. Ford 1989.

cao men med beteckningen "unattributed". Eckardt och Lyall tror också på samma teori. Ett av Lyall uppgjort schema över C- och anonyma kontramarkeringar har varit till hjälp för denna redogörelse.

ATA-myntets kontramarkering består av valören 14 och ett litet c (fig 2 a). Samma kontramarkering finns på 1/8 fransk écu. Denna har ytterligare kontramarkeringar både på åt- och frånsida (fig 2 b). Till denna serie hör även 7 (fig 2 c och d) och 5 styver (fig 2 e och f).

Den andra "C-serien" består av tre valörer, nämligen 9, 7 och 5. Bokstaven C är placerad ovanför siffran inom en oval kontramarkering (fig 3). 7 styverns C har blivit omvänt men att dessa C-kontramarkeringar hör ihop förefaller högst sannolikt. 7 styvern har en säker anknytning till St Barthélemy. Ett exemplar (fig 3 c) sände Netherwood tillsammans med andra mynt till Wahlberg år 1886 med uppgift om att det cirkulerat där (MYNTKONTAKT 1980:3 s 61).

Tyvär saknas bild på 5 styvern. Scholten tar upp den som nr 1375 med beskrivningen "Spanish Real with oval stamp containing C5".

Scholten liksom Duffield har ytterligare en C-kontramarkering som saknar bild. Det är nr 1373 resp nr 9927

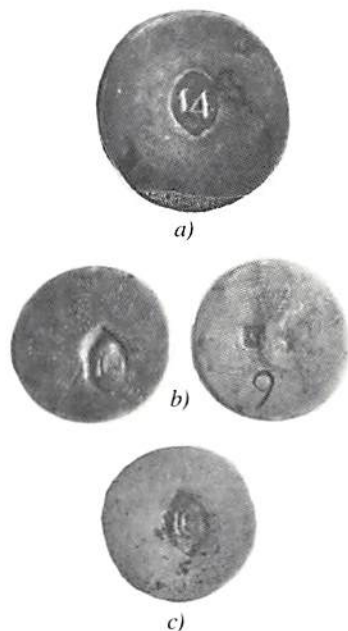

Fig 4. Anonyma kontramarkeringar. 14 och 10 styver
a) Frankrike 1/8 écu. Norweb 1985.
b) Spanien 1 real. Christensen 1981.
c) England 6 d. Caldecott 1912, Gibbs 1966, Schulman 1970.

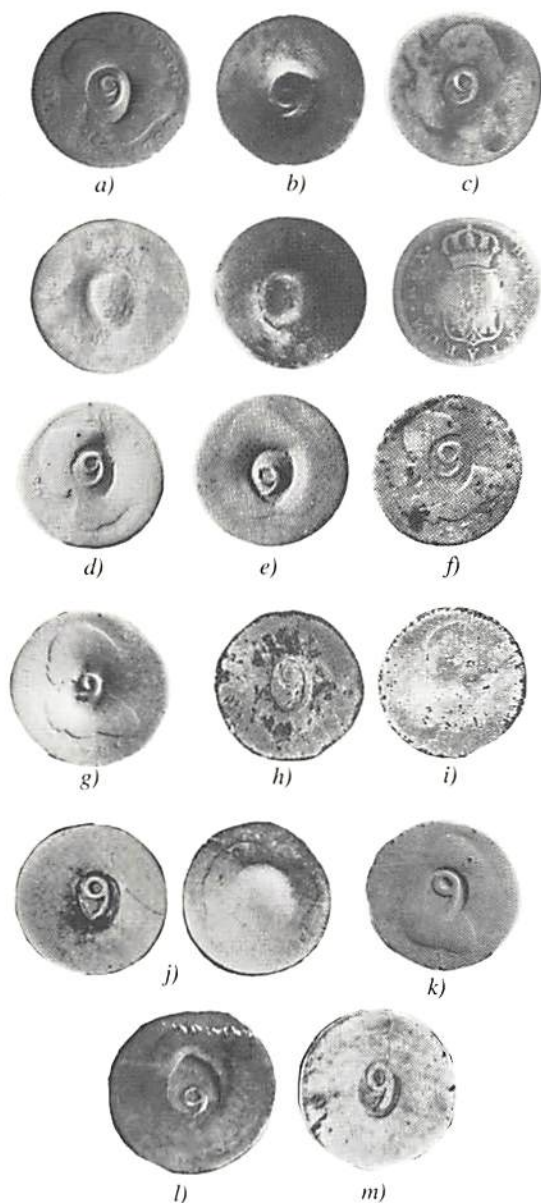

Fig 5. Anonyma kontramarkeringar. 9 styver
 a) Spanien 1 real 1797. Gibbs 1966.
 b) 1 real. Wahlbergs exemplar.
 c) Madrid 1 real. Scholten 1953, Pridmore 1965 och 1981.
 d) 1 real. Caldecott 1903.
 e) Spansk-amerikansk 1 real. Byrne 1975.
 f) Spanien 1 real 1777. Schulman 1966.
 g) Spanien 1 real 1785. Schulman 1954.
 h) Spanien 1 real. Wood 1914, Ford 1989.
 i) Real-storlek. Guttag 1929.
 j) Spanien 1 real 1807. Schulman 1954.
 k) 1 real 1785 (?).
 l) Spanien 1 real. Pridmore 1965.

med texten "English Shilling with crowned C, below 18". Kan C här vara en felläsning för O? Det är kanske här fråga om ANS:s O-kontramarkerade shilling (fig 1 d). Utan bild kan man inte ge något omdöme.

Det finns också en udda c-kontramarkering som möjligen kan kallas "en tredje C-serie". Byrne 1975 har som nr 208 detta mynt. Det är en 9 styver med ett ytterst litet men tydligt c i nians överkant (fig 7 b).

Gordon tror inte alls på dessa C-hypoteser. Han ifrågasätter om dessa slantar överhuvudtaget cirkulerat som mynt. De kan t ex ha varit spelpenningar. Det starkaste skälet för hans åsikt är en mening i § 3 i skrivelsen den 7 juli 1834 till stadens äldermän. Den lyder: "... but for the diffit pieces of Silver-Coin the Stamp hitherto used, vizt the Cypher indicating its value in Stivers Cry surmounted by a Crown" (Olrog 1973 s 202). Ordet "Stamp" står i singularis och beskrivningen av stampen med krönt siffra stämmer bra med Morins kontramarkeringar. Gordon anser därför att man endast använt Morins stamplar.

Jag kan inte vara överens med Gordon. Dels tycker jag det finns andra handlingar som styrker Charlotte-Cohen-Craves teorin och dels står det "value in Stivers Cry" vilket betyder "värde i kuranta styver". Morins kontramarkeringar var i "runda styver". Jag anser därför att indicierna är så starka att man bör hänföra dessa mynt till den svenska ön. Hur de sedan skall placeras på herrarna Charlotte, Cohen och Craves kan diskuteras.

Lyall har en teori som visserligen saknar dokumentärt stöd men förefaller vara logiskt uppbyggt. Charlottes serie (1821-1823) skulle bestå av "anonyma" styverkontramarkeringar nämligen 21 (okända), 18 (fig 8 a-c), 14 (fig 4 a), 10 (fig 4 b och c), 9 (fig 5 a-f), 7 (fig 6 a-f), 5 (fig 8 d) och 4 (okänd). Cohen (1823-1827) skulle ha använt samma stamplar som Charlotte men tillfogat ett litet c inom romb för att kunna skilja sina kontramarkeringar från företrädarens (fig 2 a-f). Craves slutligen kan möjligen få ta ansvaret för fig 3 a.

Eckardt har framfört en liknande teori men hans Charlotte-serie består av 21, 18, 16, 10, 9, 8, 7, 5 och 3 styver varav 21, 16, 8 och 3 är okända.

Gordon har framfört en ny tanke. "C" kanske inte alls syftar på något personnamn utan på ett begrepp. Han föreslår ordet "currency". Gordons uppslag bör tagas på allvar. "Currency" är emellertid knappast den troliga lösningen. Skulle "C" stå för något "monetärt" så bör det vara "courant". Detta ord användes i stor utsträckning i räkningar, rapporter och andra handlingar särskilt efter 1821. De cirkulerande utnöta silvermynten skulle kontramarkerats till sitt värde i couranta styver. Teorin "C" = "Courant" är verkligen tänkbar.

Anonyma kontramarkeringar

Det finns ytterligare ett antal kontramarkeringar som med fog kan misstänkas tillhöra St Barthélemy. De ser ut att vara samma andas barn som M-, O- och C-mynten. De består av siffror i relief i ovala "sköldar". Några "stamp-signaturer" förekommer inte.

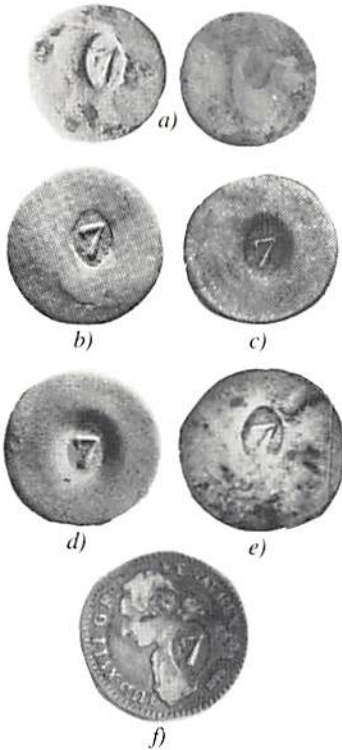

Fig 6. Anonyma kontramarkeringar. 7 styver

- a) Frankrike 1 livre. Scholten 1953, Schulman 1966.
- b) Isle du Vent 12 sols. Byrne 1975.
- c) 1 real. Gibbs 1966.
- d) Spanien 1 real. Schulman 1954.
- e) 1 real.
- f) Frankrike 12 sols Ludvig XVI.

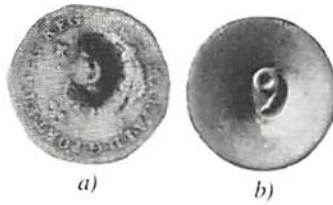

Fig 7. 9 styver

- a) Portugal 80 reis med krona och 9.
- b) Spansk-amerikansk 1 real med c.9. Byrne 175.

"Sköldarnas" utseende och siffrornas utformning gör att man anar "arvet från Morin". Jämför till exempel siffrorna i 14 på fig 2 b och 4 a samt siffran 7 på fig 2 c, 3 b och 6 b. Man kan också i denna grupp finna ett exempel på St Barthélemy-anknytning. Det är en 9 styver (fig 5 b) som i likhet med C 7 styvern skickades från Gustavia 1886 och hamnade i Wahlbergs samling (MYNTKONTAKT 1980:3 s 61).

De nu kända anonyma valörkontramarkeringarna består av 14, 10, 9, 7, 5 och 3 styver (fig 4-6). Förr då man ansåg att en bokstav måste betyda en geografisk ort placerades Morin-kontramarkeringarna på Martinique eller Montserrat och C-kontramarkeringarna på Curaçao. De bokstavlösa fick på grund av likheten med C-mynten i stor utsträckning sin plats under Curaçao. Att grunda en kontramarkering hemvist på dess likhet

med en säkert bestämd sådan har länge gjorts. Detta kan också motiveras med att folk är konservativa då det gäller betalningsmedel. Har man blivit van vid att mynten försetts med vissa stämplarna, vill man i fortsättningen ha lika eller liknande sådana. Stilenheten mellan dessa grupper kan alltså tyda på att de hör ihop.

Aven bland de anonyma saknas en bild. 3 styverns existens stöds av Scholten, som till nr 1372 skriver: "Spanish 1/2 Real with oval stamp containing 3."

Till de anonyma hänför jag också på grund av likheten de två 9 styvrarna i fig 7. Båda har beskrivits ovan. Fig 7 a i samband med O-kontramarkeringarna och 7 b med C-kontramarkeringarna.

Mynten i fig 8 medtas för jämförelses skull. De brukar hänföras till Curaçao. De är anonyma som de föregående men har fyrkantig "sköld". Jag tycker inte de liknar kontramarkeringarna i ovala "sköldar" tillräckligt för att kunna placeras tillsammans med dem. I några teorier (se ovan) ingår dessa i Charlottes serie. Av 5 styvern (fig 8 d) finns ytterligare två exemplar i ANS:s samling i New York.

Kronkontramarkeringarna kommer att behandlas i nästa artikel. □

Litteraturhänvisningar

Se föregående avsnitt (nr 8/91, s 201).

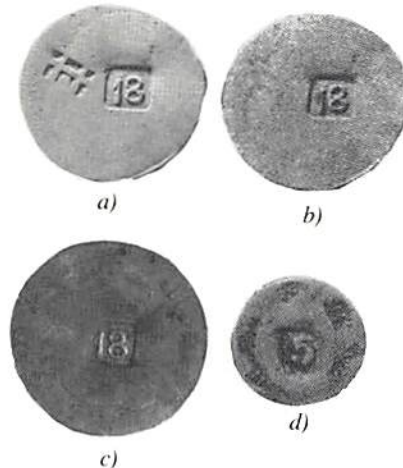

Fig 8. Anonyma kontramarkeringar i fyrkantig "sköld"

- a) Pistrin, 18 styver. Caldecott 1903, Pridmore 1965.
- b) Pistrin, 18 styver. Wood 1914, Pridmore 1965.
- c) Spanien 2 real 1790, 18 styver. Norweb 1985.
- d) 1/2 real, 5 styver. Wood 1914, Scholten 1953, Pridmore 1965.

Obeskriven fattigpollett från Örebro

Vad man kan kalla organiserad fattigvård i Örebro kom igång först på 1770-talet, när fattighuset togs i bruk. Det användes fram till 1876. Tidigare hade hjonen varit indelade i rotar sedan 1728. Kyrkan bedrev också egen fattigvård. I 1686 års kyrkolag deklarerades att vart "härad och socken skulle föda sina fattiga"; den ålade varje socken att bygga en fattig-/sjukstuga. Kyrkan hade sedan medeltiden svarat för omsorgen om de fattiga. Inkomsterna utgjordes av stockpennningar, dvs från fattigstocken i kyrkan. Fattighjälpen kom också från pungpenningar, och det insamlades i staden med armbössa pengar inför utdelningar vid de större högtiderna. Dessutom utdelades gåvor och delar av förmögenheten i testamenten till de fattigas försörjning. I Örebro grundades under första hälften av 1500-talet ett hospital, som från början var avsett som spetälskehus. De kyrkliga ägor

som bekostade hospitalet drabbades inte av Gustav Vasas reduktion. Under krisåren på 1600-talet och på grund av den fattigdom som också drabbade Örebro, förföll hospitalet; det blev också för litet att klara av det ökade hjälpbehovet. I en Kungl resolution 1719 uppmanas länets befolkning att rusta upp och utvidga hospitalet. Det kom dock att dröja till in på 1730-talet. De åtgärder som vidtogs för de fattiga byggde inte bara på rent humanitär grund, utan avsikten var också att komma åt det utbredda tiggeriet. Det var allmänt i början av 1800-talet och angrips därför i 1847 års lagstiftning. För att bekämpa tiggeriet stiftades genom gåvor 1804 Örebro stads Arbetshus, som skulle fostra barn och vänja dem vid arbete, och förhindra att arbetslösa vuxna drev omkring på gatorna.

I Kungl maj:ts förordning den 25 maj 1847 förordades att det skulle införas lokala reglementen. Den 1 nov 1847 antogs på sockenstämman ett provisoriskt lokalt reglemente, som

slutligt godtogs vid nästkommande stämma, vilket var vad lagen syftade till. Av det lokala reglementet framgår, att styrelsen prövar och bestämmer i vad mån den fattige behöver hjälp. Den kan bestå av intagande på fattighuset med ett, två eller tre mål mat per dag, enbart av mat, eller av en månadspenning. Även uppfostringshjälp för barn, hyreshjälp, spannmåls-tilldelning, kostnader för sjukvård mm förekom.

Denna fattigpollett är från Örebro och gäller för frukost vid matinrättningen i staden den 5/5 1852. Polletten är från 1840-talet, enär det finns förtryck "184" på polletten. Den mäter 52 x 85 mm och är undertecknad av Clewander.

Börje Rådström

(Polletten utgör nr 206 i SNF:s auktion 1992. Se bild s 77).

Finska Lawn-tennisförbundets guldnål

Ett något udda föremål i Kungl Myntkabinettets samlingar är en guldnål från Finska Lawntennisförbundet som tilldelades konung Gustav V år 1911. Den tennisintresserade kungen fick nål nr 1. Nålen är av guld och emalj och mäter 32 mm i diameter, vikt 15,24 g. Lawntennisförbundets nål består av en eklövskrans i guld. Fältet med text i mörkblå emalj över guld. Den centralt placerade tennisbollen är utförd i vit emalj och har fastnitats på märket. Nålen bär följande text: SVPL-FLTF / 1911. Baksidan har följande text: H.K.M. Gustaf V / N:o 1. Dessutom finns där guldstämplar. Den finska nålen överlämnades till Kungl. Myntkabinettet enligt Gustav V:s testamente och har inventarie-nummer 24 596 G.

Tennis infördes i Finland kring sekelskiftet och då framför allt i Helsingfors. Det skulle dock dröja till 1916 innan en god inomhusbana anlades.

Ian Wiséhn

Finska Lawntennisförbundets guldnål nr 1, tilldelad Gustav V år 1911.

Foto: RIK-foto.

TG Appelgren – några minnesbilder

Av Arne Lundmark

Någon gång i början av 1920-talet, när jag var bara ett par år gammal, bör TG Appelgren ha sett mig för första gången. Det blev med åren allt oftare, han var en kär gäst i mitt föräldrahem. Själv minns jag honom nog först från 30-talet, då familjen Lundmark hade flyttat ut från stensta'n, dvs Östermalm, till en villa i Nockeby i Bromma. "Herr Appelgren", som min mamma och min syster och jag alltid tilltalade honom – pappa kallade honom "Appelgren", aldrig vid hans förnamn Thore – bör ha varit närmare sextio år gammal när jag blev mera medveten om honom. Jag minns alltså Appelgren som en "gammal farbror", men så var han ju närmare tretton år äldre än min far, Efram Lundmark.

Thore Gustaf Hjalmar Appelgren föddes den 6 november 1872 i Skövde. Hans föräldrar var förre handlanden, sedermera kassören i Skarborgs Läns Enskilda Bank, Johan Emil Appelgren (1829-94) och Maria Fredrika Ulrika Aurell (1833-1915). Både hans farfar och hans morfar var fanjunkare vid Skarborgs regemente. Thore hade två äldre systrar, som båda tycks ha avlidit i unga år. – Som sannolikt flera av denna tidskrifts läsare känner till var TG Appelgren resepostexpeditör innan hans numismatiska intresse tog överhanden och han 1908 etablerade sig som mynthandlare i Stockholm. Då var han 36 år gammal. 1920 vann han "burskap" där.

TG Appelgren blev snabbt en mycket kunnig numismatiker och blev med tiden en av de främsta i vårt land. Trots att han inte hade någon akademisk utbildning var han under åren 1925-33 amanuens vid Kungl. Myntkabinetten. År 1933 publicerades hans stora beskrivning av Gustav Vasas mynt av Vitterhetsakademien försedd med en tabell över mynten, som Appelgren *inte* hade utarbetat. Det ledde till den på sin tid i myntsamlarkretsar bekanta "tabellstriden" och till att Appelgren separat publicerade sin egen tabell, vilken försälldes genom Svenska Numismatiska Föreningen.

Det ledde också till att Appelgren lämnade Myntkabinetten och återupptog sin verksamhet som mynthandlare.

Appelgren hade emellertid långt tidigare uppträtt på den svenska numismatiska scenen. I Karl Asplunds *Bukowskis – Ett konsthandelshus i Stockholm 1875-1945* (Sthlm 1945) kan man bla läsa följande:

Den sista [mynt]auktionen, på musikdirektör August Meissners samling, hölls 1904 . . . En vid denna tid sedan länge ivrig myntsamlare och trägen kund på myntauktionerna, resepostexpeditören T.G. Appelgren, som redan vid ett par tillfällen hade hjälpt Bukowskis efterträdare med utarbetandet av kataloger, beslöt då att efter bästa förmåga fortsätta H. Bukowskis numismatiska verksamhet. År 1908 lämnade han sin tjänst vid posten, öppnade mynthandel i sin bostad och anordnade på hösten samma år sin första myntauktion. Auktionen hölls i den dåvarande obekväma, väl hundraåriga mynt- och bokauktionslokalen, Riddarholmen 12, där kunderna stodo på bänkar utan ryggstöd. I Stockholm var vid sekelskiftet en ny mynthandel efterlängtat. H. Bukowski hade på det området lämnat ett stort tomrum efter sig, en kollega till den sedan några år inom branschen ensamma firman D. Holmberg hade visat sig behövlig. Appelgren fick därför genast fullt upp med arbete. Till hans nästa auktion (i febr. 1909) lämnade K. Myntkabinetten och Riksbankens myntsamlings dubletter materialet. – Som mynthandlare är T.G. Appelgren – nu över 70 år – alltså verksam, men hans myntauktioner äro sedan 1939 inställda. Sedan 1940 utger han endast myntkataloger med fasta pris. Med starkt vetenskapligt intresse studerar han mynt även ur konsthistorisk synpunkt och höll så sent som 1943 ett föredrag på Malmö museum om "förebilder och familjer bland mynt och medaljer."

Den som har möjlighet att läsa Karl Asplunds fina "biografi" över Bukowskis kan fortsätta att där ta del av den underbara historien om Gustav Vasas riksdaler 1540, som Appelgren också hade haft att göra med!

Men TG Appelgren hade, så postexpeditör han var, redan 1903 fått förtroendet att beskriva och förteckna den märkliga Antellska samlingen av

svenska mynt i Helsingfors, del I och II, utgivna 1906 och 1908. Därefter fortsatte han att publicera förteckningar över andra stora mynt- och medaljsamlingar i Numismatiska Meddelanden, i Vitterhetsakademins handlingar och först och sist i sina kataloger. I de senare skrev han flera lärda uppsatser om enskilda objekt och om speciella avsnitt av mynts och medaljers historia och tillkomstteknik – och han kunde skriva!

Appelgrens sista katalog, med nummer 82, över svenska och utländska mynt kom ut i januari 1950. Onsdagen den 8 mars samma år har jag i min fickalmanacka antecknat: "Appelgren död natten till onsdag 78 år gammal." Han blev 77 år, 4 månader och två dagar, men tagen av det visserligen inte övanta budskapet skrev jag tydligen i hastigheten fel.

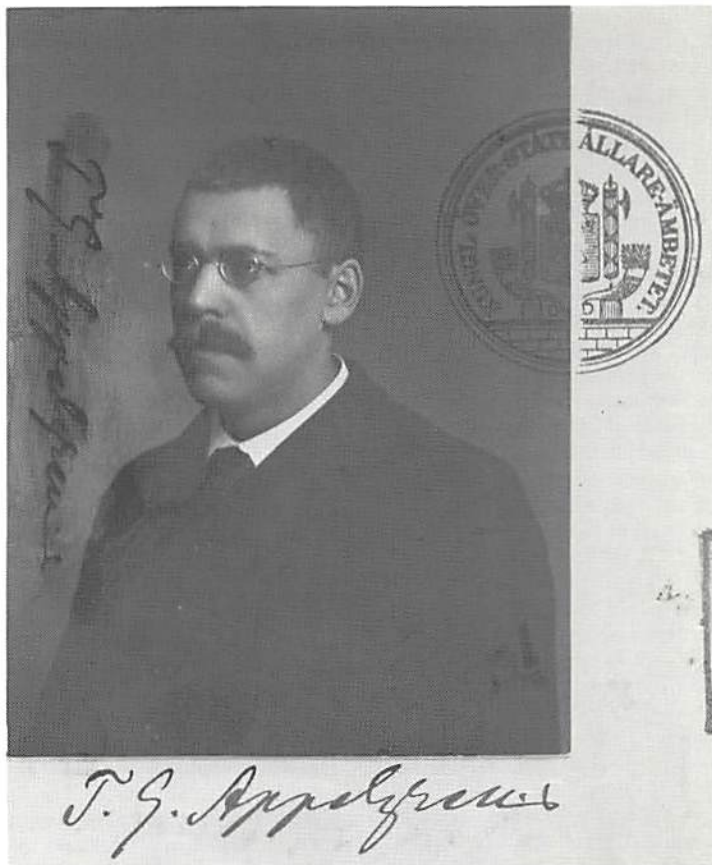
I själva verket författade TG Appelgren, från och med sin första katalog över överste W Ståhls efterlämnade myntsamling som såldes på auktion 3-4 november 1908, inte mindre än 122 auktions- och lagerkataloger! Flera av dem är inte tryckta, endast maskinskrivna och stencilerade, och bär ett av Appelgren påtecknat nummer följt av "A", "B", "C" osv. En av katalogerna har han till och med skrivit för hand(!) i en dåtida blåpärmad "skrivbok": "Svenska guld-, silver-, koppar- och plåtmynt, som försäljas å myntauktion i Stockholm den 28 o. 29 oktober 1918." Den katalogen lär finnas i tre exemplar, varav Appelgrens eget finns hos författaren till denna artikel. Auktionen avsåg ett betydande antal dupletter ur en stor enskild myntsamling. Bland dessa dupletter fanns en rad mynt som Appelgren betecknat med röda "R", "RR" och till och med "RRR"! Dyrbarast, enligt Appelgrens prisnoteringar, var Karl X Gustavs dukat 1658 RR, 560 kronor! 1918! Den lyckades han sälja, liksom huvuddelen av de övriga mynten.

Mellan den 25 februari 1925, då Appelgren utauktionerade en samling svenska guld- och silvermynt, och 9-10 oktober 1933, då han tjugofemårs-

jubilera som mynthandlare med en katalog "1908-1933" över mynt och medaljer, publicerade han inga egna kataloger. Det var under hans tid på Kungl Myntkabinettet. Men det hindrade inte att den flitige Appelgrens stora kunskaper ändå efterfrågades från många håll. Så kom det sig att han åtog sig att "på fritid" författa N F Bobergs auktionskataloger nr 1 Georg von Franckens samling av ryska mynt, nr 5-9 Gustaf Cavallis samling av svenska kopparskiljemynt, nr 10 och 12 Conrad Sundells samling av svenska mynt, och sist men inte minst nr 17 över Martin Anderssons i Göteborg under tre dagar utauktionerade samling av svenska mynt. Före den sist nämnda hade Appelgren också hunnit med att författa bokauktionskammarens katalog över Edward Cederlunds svenska mynt.

Bland andra förnämliga mynt- och medaljsamlingar, som TG Appelgren fick förtroendet att förteckna och föra till auktion i egen regi, vill jag nämna Christian Hammers (1910 och 1912), Bror Edvard Hyeckerts (1910), Johan Otto Wedbergs (tre kataloger 1912) och inte minst Bernhard Olofsons (tre kataloger 1946-47). Katalogerna över dessa samlingar utgör redan de ett äreminne så gott som något över numismatikern TG Appelgren!

Men åter till mina mera personliga hägkomster! Enligt min fars anteckningar blev han och TG Appelgren goda vänner redan någon gång i början av tjugotalet. Min far, Efraim Lundmark, hade – sedan han blivit licentiat i konsthistoria för professor Johnny Roosval – i december 1916 anställts som direktörsassistent och konstnärlig rådgivare i Metallfabriks AB CC Sporrang & Co i Stockholm. Där tillägnade han sig ingående kunskaper om medaljpräglings teknik, vilket i förening med hans konsthistoriska insikter och stora historiska kunskaper gjorde att han med tiden blev en intresserad och kunnig numismatiker. Efraim Lundmark skrev bland annat en rikt illustrerad uppsats om *Sergel och den svenska medaljkonsten – Sergels kopister* i Konsthistoriska sällskapets publikation 1921, och 1930 förtecknade han Hierta-Retzius-stiftelsens stora medaljsamling hos Vetenskapsakademien. På trettio-talet fick han också tillfälle att medverka i ett par av TG Appelgrens kataloger.

Fotografi av Appelgren hämtat ur hans pass inför Tysklandsresan, stämplat den 15 januari 1915.

Första gången var i Appelgrens katalog nr 57, mars 1935. Då hette Efraim Lundmarks omfångsrika bidrag *Metallbiten från Lödöse och numismatisk sakkunskap* (sedermera utgiven som särtryck med ett nyskrivet "Tillägg"). Den uppsatsen hade föregåtts av många och långa överläggningar hemma hos oss i Nockeby, av korrespondens med en rad internationella myntpräglingsexperter och av en serie fruktlösa försök att i vår källare prägla brakteater med en avgjutning av en från Myntkabinettet lånad avgjutning av metallbiten. Den "numismatiska sakkunskapen" hette framför allt Bengt Thordeman, som året innan i en uppsats i Numismatiska Meddelanden hade hävdad att "Lödösetenen" hade använts som brakteatstamp. Detta antagande hade lett till stark opposition, och följden blev en långdragen fejd, som uppmärksammades i alla de stora svenska

dagstidningarna och i flera utländska numismatiska publikationer. — Jag har i min ågo ett exemplar av avgjutningen av "Lödösetenen", och jag kan som lekman med numera viss metallindustriell erfarenhet än idag inte fatta hur denna metallbit skulle ha kunnat användas för att slå aldrig så lövtunna brakteater!

I Appelgrens katalog nr 68, 1937, fick min far publicera en uppsats om *Erik av Pommerns gote – ett "Göta rikets" mynt*. Men den upprörde, såvitt jag kan komma ihåg, inga 'sakkunniga' känslor. För övrigt skrev min far åtskilligt om mynt- och medaljpräglings och inte minst om mynt- och medaljkonsten och dess utövare, framför allt i Nordisk Familjeboks tredje upplaga. Efraim Lundmark skrev där bland mycket annat artikeln *Numismatik* och om TG Appelgren. Men det är egentligen en helt annan historia!

TG Appelgren var en flitig resenär, inte bara som resepostexpeditör i yngre år, utan helt naturligt i sin egenskap av mynhandlare. Som sådan kom han att företa en rad utlandsresor, främst för att övervara internationella mynt- och medaljauktioner i Europa. I själva verket torde han ha varit en av vårt lands allra första flygpasagerare! I sin efterlämnade almanacka för 1919, där han visserligen gjort mycket få noteringar, har han dock den 21 juli antecknat: "Flygfärd för 1^a ggn. Kostade 150 kr." Och den 17 augusti samma år: 2^a flygfärden till 3500 meters höjd. Lyckad." – Vem Appelgren flög med, framgår tyvärr inte. "Flygbaronen" Carl Cederström hade gått ur tiden året innan, och AB Aerotransport grundades först 1924. Men om man rådfrågar Erik Lindorms bokfilm *Gustaf V och hans tid 1919-1927*, får man veta att två österrikiska "konstflygare", Sparman och Perini, gjorde uppstigningar i Stockholm de sista dagarna i juni 1919. "På kvällen den 30 juni började den österrikiska flygaren Perini sina passagerarflygningar i Stockholm." En 20 minuters "flykt in över Stockholm" kostade, också enligt Lindorm, 150 kronor – i den tidens penningvärde.

TG Appelgren kom sedermera att ofta anlita flyg vid sina utlandsresor, bland annat till och från en stad som numera har blivit högst aktuell i vårt medvetande, den gamla svenskstaden Riga. Och posttjänsteman som Appelgren en gång hade varit, förstod han tidigt att frimärken och speciella poststämplar kunde ha ett värde – låt vara att han aldrig handlade med filatelistiska ting. Han efterlämnade alltså många vykort och brevkort med vackra stämplat, bland annat från 1897 års stora konst- och industriutställning på Djurgården i Stockholm – vilka numera pietetsfullt vårdas av artikelförfattarens äldste son. Och långt senare skrev TG Appelgren många vänliga vykort försedda med vackra frimärken till mig.

Om sina resor gjorde Appelgren mycket noggranna anteckningar, om vad de hade kostat och vad de hade inbringat i form av förvärvade mynt och medaljer. Och han förde noggrant bok dels över sitt hushålls utgifter och sina privata inkomster, dels över sin myntaffär – varje "resultatställe", som det heter idag, för sig. Men det framgår inte av hans bokföring om han bedrev mynhandeln under "firma", vilket

ändå inte är alldeles otänkbart. Märkligt nog har jag inte kunnat finna några "kladdar" till självdeklarationshandlingar bland Appelgrens efterlämnade papper. Däremot har jag av hans minutiösa bokföring trots mig kunna utläsa att den gamle inbitne ungarlen – som 1908-15 bott tillsammans med sin mor Maria i Stockholm – ännu på sin ålders höst, trots en i våra ögon mycket blygsam folkpension, hade det ganska gott ställt. Sina pekuniära tillgångar testamenterade han till två ensamstående damer som hade sett till honom mot slutet av hans liv. – Hur som helst är det en fröjd att ta del av TG Appelgrens in i det sista kraftfulla, ja sköna handstil både i ord och siffror!

Men man kan också glädja sig åt TG Appelgrens detaljrika noteringar om sina släktförhållanden! Vill säga om man tar sig till Skaraborgs Länsmuseum i Skara dit jag, till nytta och glädje för släkt- och bygdeforskare, har överlämnat TG Appelgrens mera personliga handlingar. Jag kan försäkra att där finns mycket att hämta! I skrift – i hädangångna släktingars anteckningar i gamla almanackor och i deras korrespondens – i underbara akvarellerade teckningar av TG Appelgrens far och i en mängd fotografier av en släkt som utslöcknade med TG Appelgren. Allt detta minner främst om 1800-talets Västergötland och om livet där.

TG Appelgren var och förblev ungarlen, vilket var ett skäl så gott som något för min mamma Ellen att bjuda honom på middag när han hälsade på, både "vanlig" vardagsmiddag och gärna "söndagsmiddag" då och då. Jag har fortfarande i livligt minne hur Appelgren tackade nej när "doktorinnan", som han envisades att titulera min mamma folkskollärarinnan, ville "bjuda om". "Njaa, jag ser (av dessertskeden) att det kommer att vankas mera!" Men Appelgren tackade inte nej till en snaps eller ett glas vin, och han tände gärna en cigarr eller cigarrcigarrett till kaffet efter maten – i ett hus där tobaksrökning medgavs endast för gäster! För hela familjen Lundmark föll det sig alldeles naturligt att be "Herr Appelgren" att fira jul med oss. Men, "nej tack!", han hade efter sin mors död i mars 1915 alltid ätit sin julmåltid på Grand Hotel, det enda ställe i sta'n som hade

NY LITTERATUR

Gert och Vera Hatz, Ulrich Zwicker, Noel och Zofia Gale: Otto-Adelheid-Pfennige. Untersuchungen zu Münzen des 10./11. Jahrhunderts. Commentationes de nummis saeculorum IX-XI in Suecia repertis. Nova Series 7. 146 sidor, illustrationer i texten. 225 kr plus porto.

Säljs i mynhandeln eller kan beställas direkt från Numismatiska forskningsgruppen, c/o Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 11484 Stockholm. Tel. 08-783 94 41.

öppet på julafton! Undras hur det kan vara idag!

Men juldagen 1933 hade vi tydligen glädjen att se "Herr Appelgren" som vår gäst! Den dagen fick jag nämligen, nyss fjortonårig, som gåva av honom ett ännu bevarat vackert exemplar av den silvermedalj över Carl Gustaf Wrangel som hade präglats 1665 (eller 1666; se Hildebrand, 1860, s 4)!

När TG Appelgren gick ur tiden, den 8 mars 1950, blev det uppenbart att han inte hade några nära släktingar i livet och att han hade testamenterat sin numismatiska kvarlåtenskap – en fin liten samling mynt och medaljer, böcker och korrespondens, bokförings- och släkthandlingar – till sin gamle vän och medkämpe Efraim Lundmark och i andra hand till mig. Pappa Efraim och en av TG Appelgrens sista trogna kunder, tandläkaren Manne Jacobson i Lindsberg, tog hand om avvecklingen av dödsboet. När sedan min far gick bort i augusti 1960, var det jag som fick överta en hel del åtråvärda mynt och medaljer, böcker och korrespondens efter både Appelgren och min far.

SNT
har låga annonspriser
Utnyttja det!

Hur det sedan har gått med det arvet hör inte till den här berättelsen. Men något vill jag ändå gärna meddela.

TG Appelgren hade, bland många andra, som kund haft "Generalkonsuln", Axel Ax:son Johnson. Till honom hade Appelgren förmedlat flera oskattbara plåtmynt, vilka numera ingår i Avesta myntmuseum som så vackert och föredömligt har ordnats av Bertel Tingström. Till detta museum har jag skänkt en mycket porträttlik akvarell föreställande TG Appelgren. — Men långt dessförinnan var det min far som skriftligen meddelade "Generalkonsuln" att hans gamle huvudleverantör av sällsynta mynt hade gått ur tiden.

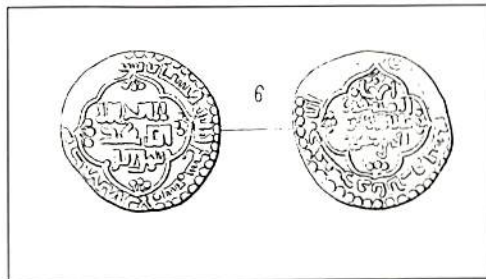
Till den värdige vårdaren av TG Appelgrens minne, Ulf Nordlind, som tog initiativet till att Svenska Numismatiska Föreningen 1986 utgav en minnesmedalj över denne, har jag överlåtit Appelgrens efterlämnade numismatiska handlingar.

Själv bevarar jag, av vördnad och tacksamhet, bland annat, alla TG Appelgrens kataloger — i fyra halvfranska band — och alla hans övriga publicerade skrifter. Men jag är också tacksam ägare av hans första myntsamling, i en "Havanna II"-ask! Den hade Appelgren på olika sätt sammanbragt under åren 1887-94. De första mynten i samlingen, 2 öre 1591 och 4 öre sm 1676, hade han fått av en moster. Av sin far hade han sedan fått 4 öre sm 1669, Landskrona, och 2 öre 1675 liksom ett vackert exemplar av Gustav III:s riksdaler 1780 — "Kungabild av annan gravör än Liungberger. Serafimerstjärna utan IHS.", enligt Appelgrens anteckning. Av en farbror hade han dessutom mottagit 4 öre sm 1667. Alla uppgifter om mynten och deras givare är sorgfälligt antecknade på myntpåsarna med Appelgrens vackra och lättlästa handstil. Ytterligare ett mynt finns i TG Appelgrens första myntsamling, Gustav II Adolfs 1 öre □↑ 1626. Det hade han "Köpt i Holmbergs mynthandel Dec. 1894." Då var TG Appelgren 22 år gammal — men hans numismatiska intresse hade tydligen börjat grundläggas redan när han var bara 15 år! □

Problemet med att finna en god tecknare

Innan fotograferingskonsten slog igenom som medel att avbilda föremål i tryckta arbeten var man tvungen att anlita tecknare, kopparstickskonstnärer och litografer. Att det ständigt var ett sökande efter artister förstår man av riksantikvarien Bror Emil Hildebrands brev till den danske fornforskaren och numismatikern CJ Thomsen (29 januari 1847):

Hvad slags artister använder De till att afteckna antiqvariska föremål? Artisterna kunna ej brukas härtill. Kommer De ihåg, när Sekreteraren i Fria Konsternas Akademi här gaf dem att välja mellan en gammal 80-årig gubbe med darrande händer och, en ung 8-årig gosse? Samma förlägenhet råder här ännu.

Ett utsnitt från den plansch i Revue de la Numismatique Belge 1870, som Angelica Tornberg ritat.

Ett år senare (21 juli 1848) skriver Hildebrand till Thomsen om problemet att få teckningar utförda över de guldraketeater som inkommit till museet:

De känner af egen erfarenhet huru svårt här är att få en akkurat tecknare. Jag har till sist måst vända mig till en lithograf, den som graverat mina Anglosachsiska myntplanscher. Han försökte teckna för hand, men arbetet blef icke antagit. Derefter försökte han afrita på sten, efter samma method, som han använde för myntens copiering. Han bstryker sjelfva piecen med ett färgadt ämne, aftrycker den på sten och uppritar sedan med graver-nål. På detta sätt blir afbildningen fullt trogen men kostnaden blifver något större, än hvad jag förmodar att De är van att betala för en vanlig afteckning för hand. Denna kopia kostar 5 Rd Banko. Som Etats Rådet Rafn skref att Oldskr. Sällskapet betalar afteckningskostnaden, så beder jag Dem säga mig om priset är för högt och om Sällskapet, under sådana förhållanden vill att jag låter fortsätta teckningen af de två andra Braketeater jag i sista åren fått in.

Den litograf som Hildebrand nämner är den tyske invandraren till Sverige, Johann Friedrich Meyer (1806-1893) som från 1841 varit bosatt i Stockholm. I huvudstaden grundade han ett stentryckeri, efterhand ombildat och utvidgat under firmanamnet JF Meyers & Co lithografiska och xylografiska institut, sten- och boktryckeri. Meyers firma var i sitt slag den mest betydande i Stockholm; för första gången i Sverige användes här zinkotypi och framställdes färgtryck på litografisk väg. Så egentligen var det en synnerligen kvalificerad person som hjälpte till med planscherna. En samtida med Hildebrand var orientalist och professor Carl Johan Tornberg (1807-1877). När han långt senare, år 1870, sökte efter en tecknare av is-

lamiska mynt till en skrift, fanns hjälpen nära. Han lät nämligen sin egen dotter Angelica teckna mynten. Angelica Tornberg (1846-1917), senare med efternamnet Svanberg, var egentligen amatörmålarinna. Hon ägnade sig åt att måla stadsbilder och genremotiv samt kopierade efter mästare som Botticelli och van Dyck. År 1870 fick hon pröva sin talang genom att avteckna en rad islamiska mynt från svenska fynd. Resultatet publicerades som myntplansch hörande till Carl Johan Tornbergs arbete "Découvertes récentes de monnaies koufiques, en Suède" som ingår i *Revue de la Numismatique Belge* 1870 (s 221-245).

Efter sekelskiftet hade dock fotograferingskonsten helt slagit ut teckningarna. Men även idag måste man ibland ta till riststiftet för att förtydliga det som är viktigast att visa.

Ian Wiséhn

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGENS AUKTION DEN 5 MAJ 1992

Auktionen hålles i Statens historiska museer, Storgatan 41, Stockholm. Visning försiggår i sessionssalen I trappa upp mellan kl 16.45 och 18.00. Auktionen äger rum med början kl 18.10 i Hörsalen.

Endast medlemmar i föreningar anslutna till Nordisk Numismatisk Union äger rätt att närvara och att göra inköp. Kontant betalning, gärna med check, som utställs på auktionsförrättaren.

Frånvarande medlemmars uppdrag för inrop vid auktionen mottas av Madeleine Greijer, Ripstigen 5, 171 73 Solna, som bör ha anbudena senast den 4 maj.

Inropat material översänds mot postförskott varvid tillkommer portoutlägg. Insända anbud skall ange ett bestämt högsta bud för ett bestämt objekt. Ev reklamationer skall för att kunna beaktas framföras senast en vecka efter att inköpta objekt erhållits.

Anbudslistor vars bud *ej* resulterat i inköp, kommer *ej* att återsändas.

Kvalitetsbeteckningarna har satts av Madeleine Greijer och Börje Rådström. Uppnådda priser kommer att publiceras i nästa auktionsnummer av Svensk Numismatisk Tidskrift. Foto Gunnel Jansson, RIK-foto.

FÖRKORTNINGAR

- BM = Ahlström-Almer-Jonsson: Sveriges besittningsmynt. 2a omarb. uppl. Sthlm 1980
CR = W D Craig: Coins of the World 1750-1858, 2:a uppl, Racine Wisconsin 1971
Grenh = A Grenholms samling, Hirschs aukkat nr 20, 22, 25 och 27. Sthlm 1981-84
Hd = B E Hildebrand: Sveriges och svenska konungahusets minnespengar. . . I-II. Sthlm 1874-75
Hy = B E Hyckert: Minnespenningar öfver enskilda svenska män och kvinnor. NM XVII: 1-2. Sthlm 1905-15
NM = Ahlström-Brekke-Hemmingsson: Norges Mynter, Sthlm 1976
NM = Numismatiska Meddelanden
NNUM = Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad
NNÅ = Nordisk Numismatisk Årsskrift
Nordl = U Nordlinds lagerkat nr 12, Sthlm 1981
Olsén = B. Olsén: Lea Ahlborn, Sthlm 1962
RIC = M Mattingly - E A Sydenham m fl: The Roman Imperial coinage, London 1923 ff.
S = Seaby, Roman Silver coins and their values, del 1-4, London.
SM = Ahlström-Almer-Hemmingsson: Sveriges mynt 1521-1977, Sthlm 1976
SNF 5 = Medaljer utgivna av Svenska Numismatiska Föreningen. Smärre Skrifter nr 5, Sthlm 1987
SS = L Wallén: Sveriges sedlar. Sthlm 1984
Sti = Aug Wilh Stiernstedt: Beskrifning öfver svenska kopparmynt och polletter. II Polletter. Sthlm 1872
WI = Axel Wahlstedt: Minnespenningar över svenska män och kvinnor, NM XXIV, Sthlm 1925
WII = Axel Wahlstedt: Minnespenningar över svenska män och kvinnor, NM XXIX, Sthlm 1937-43
Y = R S Yeoman: A Catalog of Modern World Coins, 10:e uppl, Racine Wisconsin 1972

1	Albrekt av Mecklenburg 1364-89. Brakteat. Krönt framvänt tjurhuvud inom strålring. LL XXXI:2.	1
2	- Brakteat. Framvänt huvud med kluvet skägg. LL XXXII:2.	1
3	Erik av Pommern, Lund, kopparsterling. Kristian I, Malmö, hvid. LL IX, nr 21, 23. 2 st.	1?, 1
4	Gustav Vasa 1521-60. Örtug u å. SM 57. Kantskada.	1?
5 *	Johan III 1568-92. 2 öre 1570. SM 62.	1+
6	-- 2 öre 1573, ½ öre 1583. SM 65b, 92.	1/1+, 1/1+
7	-- 4 mark 1571, klipping. SM 126.	1
8	Sigismund 1592-99. 1 öre 1596. SM 16a. Kantex, liten repa.	(1+)
9	Gustav II Adolf 1611-32. 1 öre 1626, klipping. SM 112. Årtalet svårläst.	1?
10	-- Säter. 1 öre 1628. SM 134a. Något ärgig.	(1+)
11	-- Arboga. 1 öre 1627. ø 41 mm. SM 161b.	1/1?
12	-- Arboga, fyrk 1627. SM 167.	1?
13	-- Augsburg. Taler 1632. SB 8. V h.	(1)
14	-- Osnabrück. Taler 1633. SB 4d. Delvis svagt utpräglad.	1
15	Kristina 1632-54. 4 mark 1638. SM 42a. Jordfynd?	1?
16	-- 2 mark u å med glödhakar. SM 63a.	1/1+
17	-- 2 mark u å. SM 63b. Fråns repad, metallfel.	(1)
18 *	-- 1 öre 1633, med voluter. SM 80a. XR.	1
19	-- 1 öre 1637. SM 83a. Riga, solidus, snedpräglad så årtalet ej syns.	1/1+, 1+
20	-- Säter. 1 öre 1650. SM 115. Metallfel.	1+
21	Karl X Gustav 1654-60. 2/3 riksdaler 1660. Kastpenning till konungens begravning. SM 39.	1
22	-- 1 öre 1656, perf, ¼ öre 1656, åts snedprägl. SM 29, 59.	(1), 1/1+
23	Karl XI 1660-97. 4 mark 1694. SM 85. Repor.	(1+)
24	-- 2 mark 1667. SM 115. Kantex, metallfel.	1?/1
25	-- 2 mark 1689. SM 145.	1/1+
26	-- 1 mark 1690. SM 175.	1?/1
27	-- 4 öre 1671, 1675. SM 194, 198.	1+, 1
28	-- 1 öre SM 1677. SM 348. Liten skåra och små repor.	(1+)
29	-- Lot. 5 öre 1691, 1693, 2 öre 1666, 1667, 1 öre 1666, 1668, 1672, 1696. SM 184, 186, 210, 212, 223, 225, 229a, 249. 8 st.	1?-1/1+
30	-- 2 öre KM 1662. SM 331.	1+
31	-- Reval. 4 öre 1671. Narva. 4 öre 1671. SB 108, 4c.	1,1
32	Karl XII 1697-1718. 1 riksdaler 1707, typ I. SM 26.	1
33	-- 1 riksdaler 1718. SM 29a.	1?/1

34	-- 5 öre 1700. SM 101.	1+
35	-- 5 öre 1710, 4 öre 1716, kantspricka, 1 öre 1699. SM 110, 116b, 123. 3 st.	1,1,1
36	Karl XII, 1697-1718. Nödmyntserie. 10 st. SM 213-17a, 218-22.	1-1+
37	-- 1/6 öre SM 1707 (2), 1718, Jupiter, Phoebus, SM 207, 212, 217a, 219. 5 st.	1-1+
38	Ulrika Eleonora 1719-20. 5 öre 1719. SM 9.	1+/01
39	-- 1 öre 1720. SM 10.	1+/01
40	-- 1 öre KM 1719, slät rand, 1719 rutad rand (2), 1719 refflad rand, 1720 (2). SM 24a,b,c, 25a. 6 st.	1?-1
41 *	Fredrik I 1720-51. 1 riksdaler 1725. SM 62.	01
42	-- 1 riksdaler 1728. SM 66.	1+
43	-- 1 riksdaler 1751. SM 91.	1/1+
44	-- 10 öre 1739. SM 121.	1
45 *	-- 5 öre 1722. SM 130a.	1+
46	-- 1 öre 1720, 1722, 1723. SM 155, 157a, 158a. 3 st.	1+,1+,1
47	-- 2 öre SM 1746, bred sköld, 1747, 1749. SM 313a, 314, 316.	1+,1,1
48	Lot. Kristina, ¼ öre 1634 kantspricka, 1641 kantspricka, 1653. SM 122, 128, 133. Karl XI, 1/6 öre SM 1666, 1682, 1683, SM 356b, 370, 371. Fredrik I, ½ öre SM 1720, 1 öre KM 1720, 1724 bred och smal sköld. SM 342a, 344a, 346a+b. 10 st.	1-1/1+
49	Adolf Fredrik 1751-71, 1/8 riksdaler 1768. Repa på åts. 5 öre SM 1755. SM 78, 101.	(1), 1/1+
50	-- 2 öre SM 1759, 1760, 1762, 1764. SM 168, 169, 171, 173a. 4 st.	1-1/1+
51	-- 1 öre SM 1751, 1758, 1761, 1763, 1 öre SM 1768, smal sköld. SM 178, 179, 182, 183, 185a. 5 st.	1
52	-- Pommern, 2/3 taler 1763. SB 240a.	1
53	--- 1/12 taler 1767. SB 256b. R.	1?
54 *	-- 3 daler SM 1770. SM 59.	1+
55	Gustav III 1771-92. 1 riksdaler/3 daler SM 1776. SM 43.	1/1+
56	-- 1 riksdaler 1781. SM 47a.	1+
57	-- 2/3 riksdaler/2 daler SM 1776. SM 55.	1+
58	-- 2/3 riksdaler 1779. SM 48.	1+
59	-- 1/3 riksdaler/1 daler SM 1777. SM 61. Lite plantsrispor.	1
60	-- 1/3 riksdaler 1788. SM 72. Små repor.	(1)
61	-- 1/3 riksdaler 1789. SM 73. Lite plantsrispor.	1/1+
62	-- 1/6 riksdaler/16 öre SM 1773. SM 74b. 7 seraffer.	1/1+
63	-- 1/6 riksdaler 1790, plantsrispor. 1/24 rdr 1779. SM 88, 94.	1,1+/01
64	-- 1/12 riksdaler 1779, 1/24 rdr 1777, 1778, 1780/79. SM 91, 92, 93, 95.	1?,1?,1?, 1/1+

5

41

18

54

45

91

85

92

65	-- 2 öre SM 1777, stort årtal. SM 102a.	1+
66	-- 1 öre SM 1778, metallfel. 1 öre KM 1772. SM 103b, 104a.	1,1+
67	Karl XII. Plåtmynt. 1 daler SM 1716. SM 181. Korroderad.	1?
68	Fredrik I. 1 öre SM 1735, 1741, 1749, stor och liten krona. SM 323, 329, 337a+b. 4 st.	1
69	Gustav IV Adolf 1792-1809. 1 riksdaler 1795. SM 24. Plantsrispor, små repor på åts.	(1)
70	-- 1 riksdaler 1806. SM 29. Plantsrispor, metallfel.	1
71	-- 1/6 riksdaler 1807. SM 42.	1
72	-- 1 skilling 1802/1766. SM 46.	1+
73	-- 1 skilling 1802, 1805. SM 46, 48.	1/1+,1+
74	-- ½ skilling 1809. SM 57b.	01
75	Karl XIII 1809-18. 1/3 riksdaler 1809. Konungens kröning. SM 31. Plantsrispor, liten repa på åts.	(1+)
76	-- 1/6 riksdaler 1810. SM 20. Plantsrispor.	1+
77	-- 1/24 riksdaler 1813. SM 28.	1/1+
78	-- 1 skilling 1812. SM 35.	1+/01
79	-- 1 skilling 1812. SM 35.	1+
80	-- ½ skilling 1815, 1/12 sk 1812 (2). SM 40, 44.	01,01,1
81	Karl XIV Johan 1818-44. 1 riksdaler 1819. SM 40a.	1/1+
82	-- 1 riksdaler specie 1842. SM 71. Plantsrispor. V h.	(1/1+)
83	-- ½ riksdaler specie 1831. SM 73a.	1
84	-- ¼ riksdaler specie 1831. SM 79.	1+
85 *	-- 1/6 riksdaler 1819. SM 55. Liten repa på åts.	(1+)
86	-- 1/6 riksdaler 1829. SM 58.	1+
87	-- 1/8 riksdaler specie 1832, 1/12 rdr sp 1831, 1/8 rdr sp 1836/5. SM 86, 92, 96. 3 st.	1+,1/1+,1?
88	-- ½ skilling 1832, palmkvist. SM 131.	1+
89	-- 1 skilling 1820, 1822, 1825, alla kantex. SM 100b, 102, 103a.	1,1+,1+/01
90	-- ½ skilling 1819, 1820, 1821, 1827, 1829. ¼ sk 1821, 1824, 1825, 1827, 1828. 1/6 sk 1830, 183?, 1831. 1/12 sk 1825 kantex, 2 skilling banko 1837, 1 sk bo 1837. 2/3 sk bo 1842. 1/3 sk bo 1842, 1/6 sk bo 1836, 1839. 20 st.	1-1+
91 *	Oskar I 1844-59. 1 riksdaler specie 1844. SM 24.	1+/01
92 *	-- 1 riksdaler specie 1848. SM 29.	1+/01
93	-- ¼ riksdaler specie 1846/4, perf. 1/16 rdr sp 1848, 1851, 1852 (2), 1/32 rdr sp 1852, 1853. SM 40, 46, 49, 50, 53, 54. 7 st.	1?-1+
94	-- 4 riksdaler riksmünt 1856. SM 56b.	1+
95	-- 1 riksdaler riksmünt 1857. SM 60a.	1
96	-- 50 öre 1857. SM 61.	1?/1

97	- - 25 öre 1856 (2), 10 öre 1855 T, 1858. SM 63, 66b, 67c, 69b. 5 st.	1+ / 01, 1+, 1, 1/1+, 1?
98	- - 4 skilling banko 1849 (2), 50. 2 sk bo 1844, 1845, 1847. SM 71, 72, 76, 77, 79. 6 st.	1?-1
99	- - 1 skilling 1847, 2/3 sk (5), 1/3 sk (6), 1/6 sk (5). 17 st.	1?-1
100	- - 5 öre 1857, 1858/7, 2 öre 1857, 1858/7, 1 öre 1858, ½ öre 1857, 1858 (3). 9 st.	1-01
101	Karl XV 1859-72. 4 riksdaler riksmünt 1869. SM 22. Små repor.	(1+)
102	- - 25 öre 1864, 1871/61. SM 37b, 41a.	1, 1/1 +
103	Karl XV. 10 öre 1861, 1867, 1869, 1870, 1871. SM 42, 47, 48, 49, 50. 5 st.	1?-1
104	- - 5 öre 1872, ½ öre 1867. SM 59b, 81a.	1+ / 01, 01
105	- - 5 öre 1861, 1863, 1864, 1867. 2 öre 1863/62, 1864, 1867, 1871, 1872. 1 öre 1862, 1864, 1870, 1872, 1872 på tunn plants. 16 st.	1-1 +
106	Oskar II 1872-1907. 20 kr 1874. SM 2.	1+ / 01
107	- 20 kr 1889. SM 16.	1 +
108	- 1 riksdaler riksmünt 1873. SM 41.	1 +
109	- 10 öre 1872. SM 42.	1/1 +
110	- 10 öre 1873. SM 43.	1/1 +
111	- 10 öre 1873. SM 43.	1
112	- 5 öre 1873. SM 132b.	1+ / 01
113	- 1 öre 1873. SM 134a.	01
114	- 2 kr 1897, 1907, båda jub, 1876, 1877. 4 st.	01, 01, 1?/1, 1?/1
115	- 2 kr 1897, 1907, båda jub, 1976, 1878. 4 st.	01, 01, 1?/1, 1?/1
116	- 1 kr 1875, 1907.	1, 1 +
117	- 1 kr 1876, 1877, 1879, 1884, 1889, 1890, 1898, 1901, 1903, 1904, 1906, 1907. 50 öre 1877, 1898, 1899, 1907. 25 öre 1896, 1899, 1904, 1905, 1907. 10 öre 1898, 1899, 1900, 1904, 1907. 26 st.	1?-1
118	- 5 öre 1892.	01/0
119	- 2 öre 1892.	01/0
120	- 1 öre 1889.	01/0
121	- 5, 2, 1 öre 1873, 5 öre 1875, 1899, 1901, 1907. 2 öre 1874, 1876, 1881, 1882, 1884, 1885, 1888, 1895, 1897, 1899, 1901 (2), 1904, 1907 (2). 1 öre 1892, 1898, 1898, 1900, 1905, 1907 (2). 28 st.	1-1 + / 01
122	Gustav V 1907-50. 5 kr 1920, guld.	01
123	- 5 kr 1935 (2). 2 kr 1921 (2), 1932, 1938. Alla jub.	1+ - 01
124	- 2 kr 1928, 1 kr 1912, 1913, 1914, 1916/5, 1924, 1927, 1928, 1929, 1932, 1936, 1938 (2), 1939, 1940, 1941, 1949. 20 st.	1-1 +
125	Gustav VI Adolf 1950-73. 5 kr 1952, 1959, 1962, alla jub, 1955. 4 st.	01-01/0
126	- 10 kr 1972, 5 kr 1952, 1959, 1966 (4). Alla jub, 5 kr 1971. 8 st.	1+ - 01

127	- 5 kr 1972 (2), 1973. 2 kr 1950 (2), 1958, 1959, 1961, 1963, 1964, 1965, 1966 (2), 1968, 1970, 1971. 16 st.	01-01/0
128	- 1 kr silver (12), nickel (15), 50 öre silver (2), nickel (11), 25 öre silver (3), nickel (11), 10 öre silver (11), nickel (12). Tills 65 st, de flesta ocirkulerade.	01-01/0
129	½ skilling år ?, överpräglad på (17)48, ½ sk 1803, ¼ sk 1802, 1803, 1805, 1806, 1807, 1808 (2), 1/12 sk 1802, 1803, 1805, 1808, ½ skilling riksgälds 1799, 1800, 1801, ¼ sk rgs 1799, 1800. 18 st.	1?-1
130	70 st äldre svenska kopparmynt.	2-1
131	Gustav V och Gustav VI Adolf. 195 st brons- och järnmynt.	Blandad
132	Lot. 2 kr 1907 jub, 1 kr 1942 40%, 50 öre (12), 10 öre (65). Ej gångbara silvermynt (20). Tills 99 st varav 12 i nickel.	Blandad
133	Årsset: 1976, 1977 i Myntverkets plastförpackning. 1978-87 i Myntverkets plastkassetter. 12 st.	0
134	England. Æthelred II 978-1016. Winceaster, Ædelgar. S 1148. 1,65 g.	1+/01
135	- - Eoferwic. Oban. Long Cross. S 1151. 1,67 g.	01
136	Norge, Karl XIV Johan. 8 skilling 1825, 4 sk 1842, 1 skilling specie 1819, metallfel, ½ sk 1840. NM 42, 45, 58, 69.	1/1?,1?,1,1
137	- Oskar I. 12 skilling 1850, 1856. Karl XV, 4 sk 1871, 2 sk 1870 små repor, 1871. 1 sk 1870. NM 28B, 33, 20 21A, 22.	1,1,1/1+, (1),1+,1
138	- Oskar II. 50 öre 1891. NM 58.	1+/01
139	- - 25 öre 1896. NM 70.	1+
140	- 3 skilling 1872, 1873, 10 öre 1874, 1890, 1897, 1898. NM 15A, 16, 77, 88, 91, 92. 6 st.	1,1,1/1?, 1/1?,1?,1
141	- 5, 2 öre 1876, 1 öre 1878, 5 öre 1916, 1973. NM 97, 102, 113 svaga repor, 150. 5 st.	01,1+/01, (1+),,1+,01
142	Islamiskt mynt. AR dirham, 2,91 g. Spansk-Umayyad. Kalif Hisham II (976-1009, 1010-13). Myntort: al-Andalus (Andalusien) 390 eH (999/1000 eKr). GC Miles, The coinage of the Umayyads of Spain, New York 1950, nr 318aa.	1+
143	Islamiskt mynt. AV dinar, 4,25 g. Los Reyes de Taifas. Abbasid-dynastin, al-Mu'tamid (1069-91). Myntort: Ishbiliya (Sevilla) 472 eH (1079/80 eKr). GC Miles, Coins of the Spanish Muluk al-Tawa'if, New York 1954, nr 583 (var).	1+
144	Spelpenning "Warsamt och försigtig", "Den som har lycka behöver intet". 4 st engelska polletter.	1
145	56 st äldre och nyare utländska mynt.	Blandad
146	40 st sedlar i album: 10 kr 1968 jub, 1958, 1977. 5 kr 1952, 1972, 1978 (3). 32 st div utländska.	01/0 (svenska), Blandad (utländska)

Medaljer

147	Oskar II:s och Sofias guldbrällor 1907. Gravör E Lindberg. SNF 5:20.	01
148	Oskar II)(Industriutställningen i Stockholm 1866, Utställningen i Göteborg 1891. Industri och slöjdtställningen i Malmö 1881. Tenn.	1+-01
149	Oskar II 70 år 1899. A Lindberg. Tenn. Trekungamötet i Malmö 1914, av E Lindberg, brons 45 mm. Gustav Adolf kronprins)(Baltiska spelen i Malmö 1914, av A Lindberg. Brons 31 mm. Oskar II)(Till ominelsa 1872-1897, Lauer. Brons. 4 st.	1,01,01,1+

150	Alfred Nobel. Präglad 1979. Guld 20,4 g.	0
151	Samma men förgyllt silver. Präglad 1980.	0
152 *	Samma. Utgiven av Riksbanken 1975. Guld 20,35 g.	0
153	a) Carl Fredric Adelcrantz 1716-96, arkitekt, av E Lindberg. Silver 31 mm. NM XXXII:2 nr 436. b) Svante Arrhenius 1859-1927 av E Lindberg. NM XXXII:2 nr 361. Silver 31 mm. c) Gustaf Dalén 1869-1937 av E Lindberg. NM XXXII:2 nr 424. Silver 31 mm. d) David Davidsson 1854-1942, professor. Av E Lindberg. KVA 1951. NM XXXII:2 nr 455. Silver 31 mm. e) Per Kalm 1741-79, professor. Av E Lindberg. NM XXXII:2 nr 449. KVA 1950. Silver 31 mm. f) Nils Rosén von Rosenstein 1706-73, professor. Av E Lindberg, NM XXXII:2 nr 446. KVA 1949. Silver 31 mm. 6 st.	01/0
154	a) Greger Aminoff 1883-1947. Av L Holmgren. KVA 1977. Brons 45 mm. b) Torbern Bergman 1735-84. Av L Grandel. KVA 1957. Hy I:288.2. Brons 45 mm. c) AG Mörner 1773-1838, politiker. Av L Holmgren. KVA 1959. Brons 45 mm. d) Östen Bergstrand 1873-1948, professor. Av L Holmgren. KVA 1961. Brons 45 mm. 4 st.	01/0
155	a) Jonas Alströmer 1685-1761, kommersråd. Av G Ljungberger. Hy I:197.3. Brons 35 mm. b) Torbern Bergman 1735-84. Av G Ljungberger. Brons 35 mm. c) Jakob Berzelius 1779-1848. Av PH Lundgren. Hy II:130.5. KVA 1979. d) Bernhard Schmidt 1879-1935. Brons 30 mm, med nål. 4 st.	01/0
156	a) John Berg 1851-1931, läkare. Av E Lindberg. NM XXXII:2 nr 430. KVA 1946. Silver 31 mm. b) Johan Brauner 1712-73. Av E Lindberg. NM XXXII:2 nr 393. KVA 1941. Silver 31 mm. c) JA Brinell 1849-1925, överingenjör. Av E Lindberg, NM XXXII:2 nr 337. KVA 1934. Silver 31 mm. d) N Collin 1746-1831, prost. Av E Lindberg. NM XXXII:2 nr 371. Silver 31 mm. 4 st.	01/0
157	Jakob Berzelius 1779-1848. Hvd h.)(flygande genius avsköjar natten. Av OH Lundgren. KVA 1849. Brons 56 mm. Hy II:130.5.	01/0
158	a) Ivar Broman 1868-1946, professor. Av L Holmgren. KVA 1962. På randen instämplat "silver"! brons 45 mm. b) CW Oseen 1879-1944. Av L Holmgren. Brons 45 mm. c) Edvard Phragmen 1863-1937, professor. Av L Holmgren. KVA 1958. Brons 45 mm. d) The Svedberg 1884-1971. Av L Holmgren. KVA 1981. Brons 45 mm. 4 st.	01/0
159	a) Gustav Cassel 1866-1945. Av L Holmgren. KVA 1973. Silver 45 mm. b) GJ De Geer 1858-1943. Gravör? KVA 1967. Silver 45 mm. c) Johan Gadolin 1760-1852, professor. Av L Holmgren. KVA 1965. Silver 45 mm.	01/0
160	a) PG Cederschjöld 1782-1848, läkare. Av E Lindberg. NM XXXII:2 nr 469. KVA 1956. Brons 45 mm. b) CVL Charlier 1862-1934, professor. Av L Holmgren. KVA 1960. Brons 45 mm. c) Sven Ekman 1876-1964. Av L Holmgren. KVA 1976. Brons 45 mm. d) Jakob Eriksson 1848-1931. Av L Holmgren. KVA 1963. Brons 45 mm. 4 st.	01/0
161	a) Axel Hamberg 1863-1933. Av L Holmgren. KVA 1980. Brons 45 mm. b) Bertil Lindblad 1895-1965. Av L Holmgren. KVA 1975. Brons 45 mm. c) Carl von Linné 1707-1778)(ILLUSTRAT. Av D Fehrman. Brons 35 mm. Hy I:250.2. d) Sven Nilsson 1787-1883, zoolog. Av A Lindberg. KVA 1901. Brons 38 mm.	01/0
162	a) Eli F Heckscher 1879-1952. Av L Holmgren. KVA 1969. Silver 45 mm. b) Bror Holmberg 1881-1966. Av L Holmgren. KVA 1974. Silver 45 mm. c) Frithiof Holmgren 1831-97. Av L Holmgren. KVA 1964. Silver 45 mm. d) Nils H Nilsson-Ehle 1873-1949. Av L Holmgren. KVA 1971. Silver 45 mm.	01/0
163	a) Allvar Gullstrand 1862-1930. Av E Lindberg. NM XXXII:2 nr 345. KVA 1935. Silver 31 mm. b) Hugo Gylden 1841-96. Av E Lindberg, NM XXXII:2 nr 380. Silver 31 mm. c) AG Högbom 1857-1940. Av E Lindberg. NM XXXII:2 nr 465. KVA 1954. Silver 31 mm. d) Peter Klason 1848-1937. Av E Lindberg. NM XXXII:2 nr 463. Silver 31 mm. e) MG Mirrag-Leffler 1846-1927. Av E Lindberg. NM XXXII:2 nr 419. KVA 1944. Silver 31 mm. f) Johan E Johansson 1862-1938. Av E Lindberg. NM XXXII:2 nr 459. KVA 1952. Silver 31 mm.	01/0

- 164 a) Eli F Heckscher 1879-1952. Av L Holmgren. KVA 1969. Silver 45 mm. b) Iduns
förtjänstmedalj utdelad till JM Ramberg. Av E Lindberg. NM XXXII:2 nr 387. Silver 45 mm.
c) KAH Mörner 1854-1917. Av L Holmgren. KVA 1968. Silver 45 mm. d) Karl Petré 1868-
1927. Av E Lindberg. NM XXXII:2 nr 467. KVA 1955. Silver 31 mm. 01/0
- 165 Norstedts förlag. Av Carl Milles. Brons 56 mm. 01/0
- 166 Carl Gustaf Tessin 1695-1770/Årsmötet 1881. Av A Lindberg. SNF 5:10. Brons 31 mm. 01/0
- 167 a) Emanuel Svedenborg 1688-1772. Av P Lundgren. KVA 1852/1988. Brons 31 mm. Hy
I:236.1. b) Nikodemus Tessin 1654-1728. Av CG Fehrman. KVA 1797. Hy I:145.7. Brons 31
mm. c) CW Scheele 1742-86. Av IG Wikman. KVA 1789/1986. Hy I:295.1. Brons 36 mm.
d) Per V Wargentin 1717-83. Av CG Fehrman. KVA 1783/1983. Hy I:284.1. Brons 35 mm. 4
st. 01/0
- 168 a) Daniel Solander 1733-82. Av E Lindberg. NM XXXII:2 nr 388. KVA 1940. Silver 31 mm. 01/0
b) Tycho Tullberg 1842-1920. Av E Lindberg. NM XXXII:2 nr 409. KVA 1943. Silver 31 mm.
c) VB Wittrock 1839-1914. Av E Lindberg. NM XXXII:2 nr 330. Silver 31 mm. d) Richard
Åkerman 1837-1922. Av E Lindberg NM XXXII:2 nr 442. KVA 1948. Silver 31 mm. 4 st.
- 169 a) Hampus von Post 1822-1911. Av E Lindberg. NM XXXII:2 nr 399. KVA 1942. Silver 31
mm. b) MG Retzius 1842-1919. Av L Holmgren. KVA 1972. Silver 45 mm. c) Knut Styffe
1824-98. Av L Holmgren. KVA 1970. Silver 45 mm. d) Anders Wiman 1865-1959. Av
L Holmgren. KVA 1966. Silver 45 mm. 4 st. 01/0
- 170 a) Hj Sjögren 1856-1932. Av E Lindberg. NM XXXII:2 nr 352. KVA 1936. Silver 31 mm. 01/0
b) Per Wargentin 1717-83. Av CG Fehrman. KVA 1953. Hy I:248.1. Silver 35 mm.
c) Vetenskapsakademien)(Stockholms observatorium, 1932. Silver 35 mm. d) Nordiska Industri-
och slöjdställningen i Malmö 1896. Silver med ögla. e) Kopernikus 1473-1543. Tenn 65 mm. 5
st.
- 171 KVA/FÖR EFTERKOMMANDE. Silver. 14 st. 01/0
- 172 Som ovan men kopparnickel. 13 st. 01/0
- 173 Ahlström, B. Sveriges Mynt 1521-1977. Sthlm 1976, inb.
- 174 Antellska Myntsamlingen del I-III i Helsingfors. 1906, 1908, 1936. 6 st. Hft.
- 175 Bruun. Svenska Mynt del II. Text & bilder.
- 176 Friedberg, R. Gold Coins of the World 1971. Inb.
- 177 Hede, H. Danmarks och Norges Mynter 1964. Inb.
- 178 Hildebrand, BE. Anglosachsiska Mynt i Svenska Kungl. Myntkabinettet. Funna i Sveriges jord.
Trasig i ryggen. Sthlm 1881. Hft.
- 179 Holmberg, D. Lagerkat nr 54, aukt kat nr 125, mynt av guld, silver och koppar 1894. 3 st.
- 180 Kochs, H. Geprägtes Gold. 1967. Inb.
- 181 Lagerqvist, LO. Svenska Mynt under Vikingatid och Medeltid. Sthlm 1970. Inb.
- 182 Lindgren, T. Sveriges Mynt 1719-1776. Sthlm 1953. Hft.
- 183 Platbarzdis, A. Sveriges Sedlar 1661-1961. Del I-III. Inb.
- 184 Snoilsky, C. Ett Svenskt Myntkabinett. 1873. Inb.
- 185 Numismatiska Meddelanden XVI, XXX. 2 st. Hft.
- 186 Ahlströms aukt kat nr 8, 9, 27, 28. Sveriges sedlar 1979 och tre småskrifter. 8 st. Hft.
- 187 Malmer, B. Mynt och människor; Tarras Wahlberg, B. Mynt från början; Tingström, B. Svensk
Numismatisk Uppslagsbok och Svenska Mynt. 4 st. 3 inb. 1 hft.

188	Hirsch årtalsförteckning 1953, 59, 71, 75 och aukt kat okt 1989. 5 st.	
189	Div småskrifter bl a De svenska mynten, TG Appelgren 1923, Bonniers samling av svenska medeltidsmynt 1957, S Bolin, Ur Penningens historia. 13 st.	
190	Nordisk Kultur. Danmarks Monter c. 870-1241. 19 tavlor efter P Hauberg 1965. 2 st. Hft.	
191	Div kataloger, bl a Greek coins 1955, Roman Imperial Coins 1959, Standard Cat of British Coins 1962, Modern World Coins 1959. 8 st.	
192	Norge. 2 kr 1914 jub. USA. Dollar 1971, halvdollar 1964. Egypten. Pound 1970. Al-Azharemosken. 4 st.	01,0,01/0, 01
193	2 kr 1938 jub. 50 öre 1940 nickel. 5, 2, 1 öre Oskar II. 11 st, div länder. England. "Farväl"-set i plastkassett (kv blandad) Irland, årsset 1966 i plastkassett, kv 01/0.	Blandad
194	Medalj. Gustav VI Adolf/Svenska Numismatiska Föreningen 100 år 1873-1973. SNF:5 nr 50. Silver.	01/0
195	Medaljer. Karl (XII) födelse 1682. Gravör A Karlsten. Bly? Hild I:430.93. Drottning Lovisas död 1871. Gravör L Alborn. Tenn 44 mm. Hild I:506.1. Kungl. Myntkabinettets Vänners medalj 1973. Gravör L Holmgren. Silver 39 mm. Sporrongs "kastpenning" till Carl XVI Gustavs bröllop. Gravör A Wallenberg. Silver 31 mm.	Blymedaljen 1/1 + Övr 01/0
196	Aktier. Aktiebolaget JL Rose å 500 kr 1918, med kuponger. Sydsvenska Kreditaktiebolaget å 1000 kr 1919, nr 312545-554. 2 st. Hålslagna.	01
197	Hirsch auktionskataloger nr 1-30. Nordisk Numismatisk Årsskrift 1975-76, 1977-78. Primitiva och ovanliga betalningsmedel.	
198 *	Klondike, Yukon Territory; 1897-99. Gold nugget. 9,02 g.	1 +
199 *	Kina. 10 tael silver "sycee" uå. Fyrkantig 50x50x32 mm. Fem stämplrar. Ca 366 g. Fyrkantiga sycess är sällsynta.	1 +
200	Kina. 1 tael "sycee" up. En stämpel, perf 38 g. Japan.	1 +
	Tempo mameita, silver "bean money" up (1837-59). 14,16 g.	1 +
201	Borneo och Moluckerna. Sk "Molucca bulley money" sfärisk järnlegering med bild av mansansikte och kinesisk kalligrafi. 42 mm, 331 g. Rar.	1 +
202 *	Som ovan, bild av drake och moln. ø 36 mm, 69,04 g.	1 +
203	Som föregående, ø 24 mm, 51,77 g. Som föregående, med bild av stjärna, moln och slingor. ø 8 mm, 8,61 g.	1 +
204	Väst Afrika. Brons manilla, 17-1800-tal. Arabia, Hasa provinsen, Ahmad ibn Mohamed 1703-30 eller efterträdare. Billon Larin, sk "Hair Pin Money". Laos-Kambodia, sk "canoe money". Billon eller kopparlegering. Längd 105 mm. 3 st.	3 +
205	Tyskland, Stadt Bielefeld 1922, nödmynt. 50 mark-sedel tryckt på konstsilke. 25 mark tryckt på konstsilke.	01
	Kina. Shanghai 1914, 10 yuan-sedel med hamnbild. 5 yuan-sedel med bild av ånglok. 2 st.	01
206 *	Pollett för gossen Johannes Larsson å frukost vid matinrättningen för fattige idag. Örebro d 5/5 1852. Av papper.	01
207	Gustav Vasa. Stockholm. 4 penningar 1560 "60". SM 141b.	1/1 +
208	Johan III. 4 öre 1575 R förgylld, varit perf?	(1 +)
209	-- Stockholm, Örtug 1589, plantsspricka. SM 101b.	1/1 +
210 *	-- 1 mark klipping 1572 R, stort plantsfel. SM 136.	(1/1 +)

211	Sigismund. 1 öre 1597. SM 17.	1
212	-- Fyrk 1598, knapp plants. SM 29.	1/1+
213	Johan av Östergötland. 1 öre u å. SM 4a, korr.	(1)
214	Gustav II Adolf. 1 öre 1613, kantförl ärg. SM 67.	1?
215	1/8 riksdaler 1832, 1 skilling 1820, 1825, 1/2 sk 1822, 1829, 1/4 sk 1821, 2 sk 1836, 1 sk 1839, 1840, 2/3 sk 1842, 1/3 sk 1835, 1/16 rd 1848, 2/3 sk 1847, 1852, 5 öre 1857, 1/2 öre 1858, 5 öre 1860, 1861, 1865, 1872, 1 öre 1864. 21 st.	1?-1+
216	1/2 öre 1857, 1857, 1 öre 1872 (fläck).	01,01, (01/0)
217	2 öre 1861, 1872.	1+/01
218	2 kr 1892, ej flagnad, 1907.	1?/1,1/1+
219	2 kr 1903, 1907.	1
220	1 kr 1875-1907, alla år. 19 st.	1?
221	5 öre 1874-1907, alla år. 32 st.	1?-1
222	2 öre 1874-1907, alla år. 32 st.	1?-1
223	2 öre 1900, runda 00.	1
224	Album med 5 öre 1874-1907 (25), 1909 stort + litet kors, 1911-16, 1919-26, 1928-50 (43), 2 öre 1874-1907 alla år (32), 1909-50 (45), 1 öre 1878-1907 (21), 1909-50 (45). Tills. 212 st, alla olika.	Växlande
225	1 öre 1894.	1?/1
226	2 kr 1910. Förskjutet Mm.	1?
227	5 öre 1927.	1
228	5 kr 1935 jub, 1952 jub, 1954, 1955, 1959 jub, 1966 jub, 1971, 10 kr 1972 jub.	01
229	Sedlar: 10 kr 1940 (2), 5 kr 1948 jub (3) = 5 st.	01
230	Storbritannien: 6 pennies 1859-1946 (24), 1 shilling 1871-1946 (23). Tills 47 st.	Växlande
231	USA: Dimes 1898-1924, 16 olika.	1?-1
232	Utländska småmynt i silver (före 1925). 68 st.	Växlande
233	Medalj: Ensidigt avslag (åts) av "Svenska akademien 100 år 1886". Silver, lite fläckig.	
234	Medalj: Stockholms Nya Spårvägs AB 1909, silver 43 mm, 39 g.	01/0
235	Medalj: Kgl Dalregementet 300 år 1925, silver 40 mm, 44 g.	01/0
236	Medalj: Skånska Husarregementet 300 år 1958, silver 43 mm, 45 g.	01/0
237	Medalj: Kgl. Västgöta regemente 1926, silver 45 mm, 44,5 g.	01/0
238	Medalj: Täby galopp 1962, silver 55 mm, 65 g.	01/0
239	Nordisk Numismatisk Årsskrift 1958-78. 13 st hft, 5 st inb.	
240	Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad 1955-77. Följande saknas: 1-5, 7-10/55, 1-9/56, 1-5, 7/57, 5-10/60, 1-7/64, 6/65, 2/66, 10/77.	

152

199

198

202

No Pollett
 för Jesu Johanna
 Larsson
 å Frukost, ~~_____~~
 vid Matinrättningen för Fattige, i dag. ~~_____~~
 Örebro d. 5/5 1842
 J. C. W. vander

206

241	Myntkontakt 6-10/83, 1-2/84, 6-10/87, 1-3/88. E Gamby, Bland Numismatiker. SNF:SS nr 3. Hirschs auk kat med mynt ur Sven Svenssons samling. 17-18 okt 1966.	
242	20 kr 1877 "O". Små hack på åts. SM 6.	(01)
243	20 kr 1902. SM 23.	01
244	10 kr 1895. SM 32.	1+/01
245	2 kr 1876, 1877, 1878 "O", 1880 "O". 4 st.	1,1?/1,1,1?/1
246	2 kr 1876, 1877, 1878 "O", 1890. 4 st.	1?,1?,1,1?
247	2 kr 1880 "O", 1880 "OCH", 1890, 1892, flagnad. 4 st.	1?/1,1?,1/1+,1
248	2 kr 1892 ej flagnad, 1893. 2 st.	1?/1,1?/1
249	2 kr 1897.	1+
250	2 kr 1897 jub, 1897, 1898, 1900. 4 st.	01,1,1,1,1?/1
251	2 kr 1897 jub, 1898, 1900, 1904. 4 st.	1+,1/1+, 1/1+,1
252	2 kr 1903. Något missfärgad på fräns.	1/1+
253	2 kr 1904, 1906, 1907, 1907 jub. 4 st.	1,1/1+,1/1+, 1
254	1 kr 1875-77, 1880-84, 1889-1907. 17 st.	1?-1
255	50 öre 1883, 1898, 1899, 1906, 25 öre 1874, 10 öre 1874. 6 st.	1+-1
256	25 öre 1874, 1877.	1/1+,1+/1
257	2 kr 1907, 25 öre 1898.	1/1+,1+
258	5, 2, 1 öre 1873-1907, ej alla år. 73 st. Gustav V 1907-50	1?-1/1+
259	5 kr 1935, 2 kr 1921, 1932, 1938, alla jub.	01-01/0
260	2 kr 1910, 1912, 1913, 1914. 4 st.	1,1/1+,1/1+, 1+
261	2 kr 1910, 1912, 1913, 1914. 4 st.	1?/1,1,1,1?/1
262	2 kr 1915, 1922, 1924, 1926, 1928, 1929. 6 st.	1-1/1+
263	2 kr 1922, 1924, 1928, 1929, 1930, 1931. 6 st.	1/1+
264	2 kr 1930, 1931, 1934, 1935. 4 st.	1+
265	2 kr 1935, 1936, 1937, 1938. 4 st.	1/1+,1+/01, 1+,1+
266	2 kr 1937, 1938, 1939, 1940. 4 st.	1+/01
267	2 kr 1934, 1936, 1938, 1939. 4 st.	1+,1+/01, 1+/01,1+/01
268	2 kr 1942-49. 2 av varje. 20 st.	Omkring 01
269	Som ovan.	Omkring 01
270	2 kr 1942-50, ej alla år. 20 st.	Omkring 01

271	2 kr 1942-50, ej alla år. 20 st.	Omkring 01
272	2 kr 1943, 1944, 1945, 1950. 12 st.	Omkring 01
273	1 kr 1942, årtalet under bild.	1 +
274	1 kr 1942, årtal under bild.	1
275	1 kr 1910, 1912.	1 +
276	1 kr 1913, 1914.	1 + ,01
277	1 kr 1924, utan punkter i årtalet.	01
278	1 kr 1929, 1932.	1 + ,01
279	1 kr 1933.	01/0
280	1 kr 1934, 1935.	1 + ,01
281	1 kr 1936, 1937, 1937 spräckt G, 1938, 1939 (2). 6 st.	01
282	1 kr 1940 (2), 1941, 1942 40% silver. 4 st.	01,1,01/0,1 +
283	50 öre 1931.	01/0
284	50 öre 1938, 1939.	01,01/0
285	50 öre 1928, 25, 10 öre 1937.	01,01/0,01/0
286	5 öre 1927.	1
Gustav VI Adolf 1950-73		
287	10 kr 1972, kr 1952, 1959, 1962, 1966. Alla jub. 5 st.	01-01/0
288	Samma som ovan.	01-01/0
289	10 kr 1972 jub. 8 st.	01-01/0
290	10 kr 1972 jub (2), 5 kr 1954 (3), 1955 (3), 1971 (9), 1973 (2). 19 st.	Omkring 01
291	5 kr 1962, 1966, båda jub. 1971. 2 kr 1952, 1953, 1954. 6 st.	01
292	5 kr 1966 jub (10), 2 kr 1952 (5), 1966 (5). 20 st.	Omkring 01
293	5 kr 1966 jub (7), 2 kr 1952-71, ej alla år (13). 20 st.	Omkring 01
294	5 kr 1971. 20 st.	Omkring 01
295	2 kr 1952-71. 20 st.	Omkring 01
296	2 kr 1952-68, 1971. 2 av varje. 30 st.	Omkring 01
297	2 kr 1953, 1954, 1956, 1958, 1961, 1963, 1964, 1966. 20 st.	Omkring 01
298	2 kr 1952 (4), 1953 (3), 1959, 1961, 1963, 1964 (3). 1 kr 1966 (2), 1967 (5). 20 st.	01-01/0
299	Årsset ej myntverksförpackade, 1965, 1967-73.	OcirK
300	Årsset i mjukplast 1976, 1977. I hårdplast 1978-84. 9 st.	0
301	200 kr 1980, successionsordningen ändrad. I plastkasset.	0
302	Samma som ovan.	0
303	100 kr 1983, 1984, minnesmynt i plastkassetter.	0

304	100 kr 1985, 50 kr 1975, minnesmynt i plastkassetter.	0
305	50 kr 1976, 1976, minnesmynt i plastkassetter.	0
306	Samma som ovan.	0
307	Bahamas. 1 dollar 1966. 50 cents 1966. Belgien. 5 francs 1873, 50 fr 1939, 100 fr 1954. 5 st.	1+ /01,1+, 1+ /01,1+,01
308	Danmark. 2 kr 1906, 1923, 1930, alla jub.	01
309	- 2 kr 1945, 10 kr 1967, 1968, 1972, alla jub.	01/0
310	- 5 kr 1964, 10 kr 1967, 1968, 1971, alla jub. 4 st.	01/0
311	- Årsset 1968, 1969 i mjukplast, 1970 i blå plastpärm. 3 st.	0
312	- Årsset 1970 i blå plastpärm. 1971, 1972, 1973, 1974 i mjukplast. 5 st.	0
313	- Årsset i papp, 1976, 1977, 1978, 1979. 4 st.	0
314	- Årsset i papp, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984. 5 st.	0
315	England, 5 shilling 1953, Churchill-crown 1965, tradedollar 1897. Filippinerna. 1 peso 1967, jub. 4 st.	01,01,1+,01
316	Finland. 10 mark 1967, 1970, 1971, 1975. Alla jub. 4 st.	01/0
317	- Samma som ovan.	01/0
318	- 10 mark 1970, 1971 (2), 1977. Alla jub. 4 st.	01/0
319	- 25 mark 1978, 1979. 50 mark 1982, 1983. Alla jub. I blå plastfickor.	01/0
320	Finland. Årsset 1971, 1972, 1973, ej myntverksförpackade.	OcirK.
321	- Årsset 1974-84 i hårdplastkassetter. 11 st.	0
322	Grekland. 30 drachma 1963, 1964, båda jub. Japan, 1000 yen 1964, 100 yen 1964, Olympiska spelen. 4 st.	01
323	Lettland. 5 lati 1931.	1+ /01
324	Mexico. 10 pesos 1956, 5 pesos 1948, 1 peso 1940, 1943, 1944, 1948, 1967, 1975 (3). 10 st.	Ca 01
325	- 5 pesos 1948, 1951, 1952, 1956. 4 st.	1+ /01-01/0
326	- 5 pesos 1952, 1974, 25 pesos 1968 Olympiaden (2). 4 st.	01-01/0
327	- 10 pesos 1956, 1957.	1+ /01
328	Nederländerna. 2½ gulden 1930, 1970 jub (2). 3 st.	1+ /01
329	- Antillerna, 2½ gulden 1964. Curacao, 2½ gulden 1944. 2 st.	01
330	Norge. 25 kr 1970 Frigörelsen (2), 10 kr 1964 Eidsvoll, 5 kr 1978, jub. 4 st.	01/0
331	Årsset 1968, i mjukplastförpackning.	0
332	Årsset 1969 "	0
333	Årsset 1970 "	0
334	Årsset 1971 "	0
335	Årsset 1972 "	0

336	Årsset 1973 *	0
337	Årsset 1974, 1975 *	0
338	Årsset 1976, 1977 *	0
339	Årsset 1978 *	0
340	Årsset 1979, 1980 i hårdplastkassetter.	0
341	Årsset 1981, 1982, 1983, 1984, i hårdplastkassetter. 4 st.	0
342	Panama, 5 balboas 1970, jub (2). Portugal, 50 escudos 1968 jub. 20 escudos 1966, Salazarbron. 4 st.	01-01/0
343	Portugal. 1 escudos 1915, 50 esc 1968-69, 20 esc 1953, 1966. St Thomas & Prince isl 50 escudos 1970.	Ca 01
344	Spanien, 100 pesetas 1966 (1967). Sovjet, rubel 1965, 1970 Lenin. Syd-Afrika, 5 shilling 1952, 1960. 5 st.	01-01/0
345	Tjeckoslovakien. 50 korun 1947, 25 korun 1965, 1968, 10 korun 1965, 1967, 1968. Alla jub. 6 st.	01-0
346	Tyskland. 10 mark 1972 "knut", "atleter", stadion. D,F,G,J. 12 st.	01-01/0
347	- 10 mark 1972D "in Deutschland", 5 mark 1968G Gutenberg, 5 mark 1969F, Merkator. 3 st.	01-01/0
348	Ungern. 5 pengö 1938, St Stephan, 1939 Horthy. 2 st.	01/0,01
349	USA. Dollar 1879S, 1882S, 1884O. 3 st. Små hack.	(01,01),01
350	- Dollar 1886, 1887, 1888, liten repa.	01,01,(01)
351	- Dollar 1896, 1898, 1899O. 3 st. Små hack.	(01,01),01
352	- Dollar 1901O, 1902O, Små hack, 1921. 3 st.	01,(01),01
353	- Dollar 1923, 1924, 1971, 1972 (2), 1974, 1976 jub. 7 st.	1+-01
354	- Halvdollar 1964, 1976 jub (3), kvartsdollar 1976 jub (2). Silverdollar 1971, Eisenhower i pappkassetter.	Ca 01 0
355	Venezuela. 5 bolivarer 1911, 1919, 1921, 1924. 4 st.	1/1+,1,1,1
356	- 5 bolivarer 1935, 1936 (2), 1973 (2). 5 st.	1/1+,1/1+,1/1, 01,0
357	- 2 bolivarer 1960 (3), 1 bolivär 1960 (2), 67,m 50 centimes 1960, 25 centimes 1960, 5 centimes 1974 (2). 10 st.	01,01,01,1+, 1+,01/01,1+, 1+,01,01
358	Österrike. 50 shilling 1959, Tyrolen, 1964 Olympiaden, 1966 Nationbanken, 1968 republiken 50 år, 1970 Innsbrucks universitet. 5 st.	01-01/0
359	- 50 shilling 1969, Maximilian I. 1970 Innsbrucks universitet. 25 sh 1967 Maria Theresia, 1970 Lehar (2). Maria Theresiataler 1780 epräg. 6 st.	01-01/0
360	Algeriet. 5 dinarer 1972 (8), 1974 (2). 8 st.	01/0
Gustav Vasa 1521-60		
361	Västerås. Örtug 1530. SM 23. Delvis svagt utpräglad.	1/1+
362	Stockholm. 1 öre 1528. SM 41. Delvis svagt utpräglad.	1/1+

363	- örtug u å (1524-27). SM 57. Metallfel.	1?
364	- Örtug 1530 (230*). SM 61a. Delvis svagt utpräglad.	1/1+
365	- Fyrk 1531. SM 89.	1
366	- ½ mark 1560. SM 132. R. Kantskada.	1?/1
367 *	Västerås. Mark 1539. SM 145. Kantspricka.	1+/01
368	Svartsjö. ½ mark 1543. SM 190.	1
369 *	- 2 öre 1541. SM 197.	1/1+
370	- 4 penningar 1546. SM 207. Korroderad, perf.	(1+)
371	Erik XIV 1560-69. Mark 1564. SM 24. Kantsprickor.	1/1+
372	Karl XI 1660-97. 1 öre SM 1673. SM 345b. 2 st.	1?
373 *	Fredrik I 1720-51. ¼ dukat 1733. SM 51a. 0,85 g. Något bucklig.	(1+)
374 *	Adolf Fredrik 1751-71. ¼ dukat 1755. SM 40. 0,95 g.	1+
375	Oskar II. 20 kr 1901. Små hack.	(1+/01)
376	- 10 kr 1874.	01
377	- 5 kr 1901.	01
378	- 2 kr 1876, 1878 "O", 1880 "OCH", 1898. 4 st.	1?/1
379	- 2 kr 1876, 1878 "O", 1898, 1904. 4 st.	1?,1?/1,1,1
380	- 2 kr 1898.	1/1+
381	- 1 kr 1879, 5, 2 öre 1873. Liten medalj av OII, med ögla.	1?,1/1+,1+,1+
382	Gustav V. 5 kr 1920.	1+
383	Årsset i mjukplast 1978, 1979, 1980. I hårdplast 1978, 1979, 1980-88. 11 st.	0
384	Som ovan.	0
385	Som ovan.	0
386	Som ovan.	0
387	Årsset med engelsk text 1979, 1980, 1983. 3 st.	0
388	Som ovan. 1979, 1980, 1983.	0
389	Som ovan. 1979, 1981, 1982.	0
390	Som ovan. 1979, 1981, 1982.	0
391	Som ovan. 1981, 1982, 1983.	0
392	Som ovan. 1981, 1982, 1983.	0
393	Årsset 1986.	0
394	Som ovan.	0
395	Som ovan.	0
396	Som ovan.	0

210

369

367

373

374

405

407

397	Originalrullar: 1 kr 1986, 50 öre 1985, 1986. 3 st.	0
398	Som ovan.	0
399	Originalrullar: 25 öre 1973, 1983 (2), 1984 (2), 5 öre 1982 (2), 1983 (2). 9 st.	0
400	5 kr 1986 (30), 1976 (5).	01/0-0
401	Som ovan.	01/0-0
402	5 öre 1967 (10), 1970 (9), 1971 (11), 2 öre 1957 (10), 1970 (10). 1 öre 1960 (10), 1961 (7), 1962 (11), 1968 (7), 1969 (10), 1971 (10). 2 kr 1957, 1 kr 1957, 1966.	01/0-0 1+ -1 +/01
403	Gustav Vasa 1521-60. Stockholm, fyrk. Oläsligt årtal pga svag utprägling, typ X (1529 el 1531).	1/1+
404	Karl X Gustav 1664-60. ¼ öre 1657. SM 60.	1+
405 *	Karl XI 1660-97. 1 öre KM 1661. SM 335.	1+
406	- 2 öre KM 1662, 1/6 öre 1667, 1672. ¼ öre 1656.	1?-1
407 *	Karl XII 1697-1718. 4 mark 1698/7. SM 38.	1/1+
408	1 öre KM 1719, 1729, 1724, 1746, 1749, ½ öre SM 1720 refflad. 6 st.	1?-1
409	2 öre SM 1744, 1746, 1748, 1749, 1751, 1762, 1764, 1766, 1767. 9 st olika.	1?-1
410	1 öre SM 1740, 1742, 1744, 1745, 1748, 1748, 1750, 1751, 1758, 1761, 1763. 11 st olika.	1?-1
411	2 öre SM 1777, litet årtal. SM 103b. Små kantskador.	(1/1+)
412	1 öre SM 1778. SM 103b.	1
413	1 öre KM 1772 plantsfel, 1778. 2 st.	1+, 1+ /01
414	Stora Kopparbergs pollett 1762, 1790, 1791. Riksgälds. ½ skilling 1799, 1801, 1802. 6 st.	1?-1
415	¼ skilling 1817. Små repor på åts.	(1+)
416	K XIV J. ½ riksdaler 1831. SM 79. Repa på fräns.	(1/1+)
417	O I. 1/16 riksdaler 1848, 1850, 1851, 1852, 1/32 rdr 1852. 5 st.	1?-1
418	- 50 öre 1857.	1
419	- 25 öre 1855, 1856, 1857 v h, 1859. 4 st.	1?-1?/1
420	- 1/3 skilling 1846, 1847, 1848, 1851, 1852. 5 st.	1?-1+
421	- 5, 2, 1, ½ öre 1857, 1858. 8 st.	1?-1+
422	Karl XV. 1 riksdaler 1871. SM 34. Litet hack.	(1+)
423	- 10 öre 1865, 1870, 1871. 3 st.	1?-1
424	- 2 öre 1861, 1863, 1864, 1871, 1872. 5 st.	1
425	2 kr 1876-1907, alla år (1880 "o" och "OCH"). 15 st.	1?-1
426	2 kr 1876 repa, 1897, 1906 repa 1907 repa. 4 st.	(1), 1, (1/1+, 1)
427	2 kr 1910-40, ändrad 4. Alla år. 20 st.	1?-01
428	2 kr 1942-45G, 1945 F -50, 50/51, 50 F omgraverad - 1971. 29 st.	1+ -01
429	1 kr 1898 repa, 1901 inristning, 1904, 1906, 1907. 5 st.	(1/1+), (1/1+), 1/1+

430	1 kr 1910-42 årtal u bild. Alla år. 27 st.	1?-1+
431	1 kr 1946-68 silver, alla år. 22 st.	01
432	50 öre 1875-1907, alla år. 10 st.	1?
433	10 öre 1874, 1875, 1876, 1884, 1887, 1891. 6 st.	1?
434	1 öre 1873-91, 1891-1907. 33 st.	1?-1+
435	Wienerpfennig 1400-tal. Bremen-Verden 1/96 taler 1675, SB 72. Wismar 3 pf 1733, SB 82. Pommern 1/24 taler 1761, perf, SB 260b.	(1?)-1/1+
436	Polen. 10, 20 zl 1959-72, flera jub. 23 st.	1-01/0
437	Medaljer 7 st, bl a Riksbanken 1906, brons 67 mm. Industriutställningen 1866, Hild O II nr 2. KG Leopold, HyII:78.1a.	Blandat
438	Medaljer 7 st, bl a Landstormen 2 olika silver. Sthlms friv skarpskytte 75 år 1935, silver 50 mm.	1+-01
439	Medaljer och priser mm. 34 st.	Blandat
440	Polletter: Stockholms ångslup 7-65 öre. 24 st (14 olika).	Blandat
441	Johan III. 2 öre 1573. SM 65b. 1592. SM 69.	1?
442	Karl XII. Nödmynt, Flink och Färdig, Kronan, Phoebus, Mercurius.	1?
443	1/6 öre SM 1667, 1673, 1708, 1715, 1716, 1718. 6 st.	1?
444	½ skilling 1800, ¼ skilling riksgälds 1799 (2). 1 öre KM 1719, 1720, 1749. 6 st.	1+/1
445	2 öre SM 1749, bläcksiffror, 1 skilling 1805, metallfel.	(1),1/1+
446	½ skilling 1803, ¼ sk 1807, 1820, 1825, 1829, 1/6 sk 1830, 1/12 sk 1802. 7 st.	1?-1/1+
447	1 skilling banko 1838, 1840, 2/3 skilling 1836, 1839, 1855, 1/3 sk 1837, 1852, 1/6 sk bo 1836, 1839, 1850. 10 st.	1?-1+
448	1/16 riksdaler specie 1848, 1850?, 25 öre 1859, 10 öre 1861, 1864. 5 st.	1?
449	Kristina. Säter, 1 öre 1639.	1+
450	- Avesta, 1 öre 1646. SM 111.	1+
451	- - 1 öre 1647. SM 112.	1+/01
452	Karl XI. 4 öre 1678, stor och liten krona. SM 201a. 2 st.	1+,1
453	- 1 öre SM 1673, stor stjärna. SM 345c. Plantsfel.	1+
454	- 1 öre SM 1677. Metallfel. SM 348.	1+
455	- 1 öre SM 1683. SM 352.	1/1+
456 *	Fredrik I. Plåtmynt: 1 daler SM 1743. SM 264. Delvis svagt utpräglad.	1+/01
457 *	Adolf Fredrik. Plåtmynt: ½ daler SM 1758. SM 155.	01
458	- 2 öre SM 1760, 1761. SM 169, 170.	1+
459	1 kr 1940, 50 öre 1924, 10 öre 1941 silv, + nickel, 1945 G+ $\frac{3}{4}$.	1+/01,01,1+, 01,1+,1+
460	Medaljer: VE Lilienberg)(SNF:s 20-prsjubileum 1923. SNF 5, nr 30. A Levin)(Årsmötet 1933. SNF 5, nr 38. 2 st. Silver.	01/0

461	Litteratur: Numismatiska Meddelanden IX, VIII. Hft. 2 st.	
462	Spelpenning: Warsamt och försigtigt)(Dristigt och slugt. 32 mm brons.	1+
463	2 kr 1910, 1 kr 1914, 25 öre 1911. 3 st.	1+,1+,1/1+
464	Danmark. Borgarkrigsmynt. Kantspricka.	1
465	- Erik Plogpenning 1241-50.	1
466	- Christian I 1448-81. Malmö, hvid. 2 st.	1?,1
467	- Hans 1481-1513. Malmö. Hvid. 2 st.	1,1
468	- Christian II 1513-23. Klipping.	1+
469	- Christian IV och V. 8 skilling 1644, 1 sk 1611, 1614, 2 sk 1677, 1692. 5 st.	Ca 1
470	Fredrik IV och VII. 12 skilling 1721, 1 sk 1708, 4 sk 1856. 3 st.	1/1+,1+, 1+/01
471	- 1 kr 1916, 1953, 1958. 25 öre 1941. 4 st.	1/1+,01,01, 01
472	Frankrike. 1 franc an 13.	1+
473	Israel. 10 lirot 1971 Pidyon Haben, 10 lirot 1969 Shalom. 2 st.	0,0
474	150 st mynt från hela världen.	Blandat
475	USA, parti. 20 st. Bl a ¼ dollar 1934, V cent 1867, 1907, 1910, 1911, 1912, dime 1915. Silver och nickel.	Blandat

Nr 457. Adolf Fredrik, Avesta, 1/2 daler SM 1758.

Nr 456. Fredrik I, Avesta, 1 daler SM 1743.

UPPNÅDDA PRISER
vid
SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGENS AUKTION
den 29 oktober 1991

Nr	Kr	Nr	Kr	Nr	Kr	Nr	Kr	Nr	Kr
1	150	51	280	101	1500	151	210	201	120
2	280	52	210	102	470	152	280	202	145
3	300	53	240	103	500	153	625	203	120
4	325	54	170	104	150	154	80	204	150
5	160	55	180	105	700	155	110	205	190
6	200	56	260	106	50	156	125	206	250
7	200	57	65	107	700	157	250	207	350
8	550	58	300	108	1800	158	200	208	200
9	350	59	50	109	2000	159	250	209	180
10	300	60	150	110	2500	160	190	210	110
11	170	61	120	111	160	161	130	211	90
12	800	62	50	112	200	162	130	212	200
13	220	63	150	113	300	163	140	213	45
14	140	64	220	114	200	164	120	214	110
15	600	65	270	115	250	165	30	215	50
16	375	66	150	116	Å	166	300	216	40
17	550	67	150	117	Å	167	90	217	230
18	400	68	220	118	Å	168	290	218	240
19	190	69	70	119	400	169	200	219	25
20	180	70	130	120	120	170	210	220	300
21	800	71	45	121	120	171	70	221	650
22	350	72	240	122	160	172	150	222	140
23	110	73	270	123	Å	173	150	223	60
24	300	74	350	124	80	174	290	224	1800
25	450	75	350	125	80	175	70	225	1700
26	130	76	375	126	160	176	250	226	550
27	350	77	500	127	160	177	160	227	475
28	170	78	425	128	50	178	90	228	600
29	200	79	400	129	60	179	160	229	550
30	180	80	325	130	125	180	130	230	650
31	400	81	450	131	170	181	130	231	25
32	200	82	550	132	200	182	120	232	200
33	200	83	700	133	260	183	170	233	300
34	160	84	260	134	300	184	230	234	150
35	140	85	225	135	240	185	210	235	200
36	120	86	400	136	110	186	150	236	30
37	210	87	250	137	110	187	230	237	300
38	350	88	325	138	310	188	120	238	150
39	130	89	100	139	300	189	50	239	275
40	190	90	100	140	Å	190	25	240	240
41	130	91	50	141	120	191	25	241	410
42	500	92	60	142	120	192	210	242	550
43	90	93	50	143	150	193	425	243	275
44	130	94	150	144	275	194	110	244	400
45	190	95	140	145	50	195	80	245	210
46	80	96	1650	146	150	196	250	246	275
47	100	97	250	147	70	197	140	247	1400
48	65	98	3800	148	70	198	60	248	150
49	50	99	280	149	260	199	170	249	300
50	150	100	325	150	100	200	130	250	400

Nr	Kr	Nr	Kr	Nr	Kr	Nr	Kr	Nr	Kr
251	400	281	30	311	190	341	75	371	2200
252	110	282	30	312	325	342	450	372	Å
253	210	283	30	313	25	343	350	373	300
254	300	284	30	314	30	344	500	374	550
255	300	285	110	315	325	345	100	375	100
256	420	286	70	316	425	346	325	376	175
257	200	287	70	317	450	347	250	377	375
258	500	288	150	318	450	348	950	378	120
259	200	289	60	319	400	349	400	379	250
260	250	290	180	320	200	350	125	380	250
261	300	291	175	321	600	351	330	381	100
262	400	292	125	322	500	352	160	382	425
263	350	293	225	323	70	353	600	383	425
264	450	294	250	324	325	354	100	384	125
265	270	295	225	325	50	355	130	385	180
266	1550	296	350	326	130	356	600	386	375
267	400	297	550	327	225	357	260	387	325
268	250	298	650	328	375	358	350	388	550
269	450	299	800	329	275	359	75	389	160
270	350	300	80	330	240	360	550	390	250
271	130	301	400	331	25	361	160	391	475
272	Å	302	1400	332	100	362	175	392	600
273	450	303	240	333	50	363	150		
274	425	304	50	334	175	364	1700		
275	400	305	100	335	200	365	300		
276	360	306	100	336	300	366	400		
277	250	307	130	337	550	367	350		
278	150	308	130	338	600	368	750		
279	30	309	50	339	550	369	100		
280	30	310	500	340	275	370	125		

28 mars - 15 oktober 1992
Kungl. Myntkabinettets utställning

Gustav III:s medaljhistoria

Kungl. Myntkabinettet ägnar utställningen åt konungens egen medaljserie, vars utformning och ämnesval han själv i så stor utsträckning inspirerade. Vi vill också påminna vår samtid om vilken betydelse minnespenningen hade i det förgångna. Gustav III, hör tillsammans med Kristina, Karl XI, Oskar II och Gustav VI Adolf, till våra genuint numismatiskt intresserade monarker. Han hade dessutom ett starkt intresse för den samtida medaljkonsten, som han gynnade.

I samband med utställningen utger Kungl. Myntkabinettet en skrift med samma namn - *Gustav III:s medaljhistoria*. Författare är *Tamás Sárkány*, *Ian Wiséhn* och *Lars O. Lagerqvist*. Skriften omfattar 40 sidor inklusive ett tjugotal färgbilder över medaljer. Separat trycks en katalogdel för själva utställningen omfattande ca 100 medaljer.

Pris: Skrift 60 kr, utställningskatalog 20 kr.

Beställning kan göras från Kungl. Myntkabinettet, Box 5405, 114 84 Stockholm.
Tel. 08-783 9429.

När Hildebrand blev "garde des médailles" vid Riksens Ständers Bank

Av Ian Wiséhn

Proponeras, at framlidne Herr Presidenten Baron Rålamb och Herr Presidenter Grefwe Gyllenborgs Mynte Cabineter måge af Banquen inköpas.

Framhålles at thet Rålambska Kabinetet är thet bästa här i Landet och at thet wore skada, om thet kom i Utlänningars händer. Banquen skulle få betala the Ordinarie Piecerna endast efter skrot och korn men the rarare borde lämnas til wårdering af två kännare. Många rara Myntesamlingar och ibland them thet Brennerska och Grengerska [= Graingerska] Mynte Cabinete hade gått ur landet.

(Banco-Deputerades protocol
18 maj 1752)

Riksens Ständers Bank köpte 1756 enligt ovan citerade förslag den Rålambska mynt- och medaljsamlingen. Grundstommen till denna utgjordes av två samlingar som inköpts av presidenten i Bergskollegium friherre Gustaf Rålamb! nämligen dels en från sterbhuset efter riksrådet Claes Fleming, dels en från sterbhuset efter ärkebiskopen Eric Benzelius d.y. Genom detta köp uppstod en publik samling i Stockholm. Köpesumman var 120.000 daler km.

Under de första årtiondena hade kanslirådet Carl Reinhold Berch² en viss uppsikt över samlingen, men något direkt arbete med eller komplettering av samlingen skedde knappast. År 1794 fick bankokommissarien Fredrik Silfverstolpe³ (med biträde av sonen kanslisten Carl Gudmund Silfverstolpe⁴) uppdrag att iordningställa bankens myntkabinett samt upprätta en katalog över samlingen. Denna katalog blev färdig 31 december 1796. I sammandrag fördelade sig samlingen enligt följande:

Svenska medaljer och mynt	3007 ex
"Utländingar i Sverige"	13 ex
Svenska porträtt	98 ex
Polletter och spelpenningar	132 ex
Utländska skådepenningar och mynt	318 ex

År 1800 innehade bankofullmäktigen, kyrkoherden G Murray (sedermera biskop) den från bankens ledning utsedda speciella tillsynen och värden av myntkabinettet samtidigt som Carl Gudmund Silfverstolpe mer handfast skulle arbeta med samlingen. Murray efterträddes 1813 av bankofullmäktiges ordförande, greve J Gyllenborg som nu fick förordnande att inneha den formella tillsynen över kabinettet. Sedan Carl Gudmund Silfverstolpe avlidit 1818, övertog friherre Fredrik Wilhelm von Ehrenheim tillsynen och värden. Även han var knuten till banken som bankofullmäktige och president. Tio år senare, 1828, var det kanslirådet Gustaf Adolf Bruncronas tur att ha överinseende över myntkabinettet. Efter Silfverstolpe d.y:s död uppstod ett nytt problem för Riksens Ständers Bank – det fanns ingen inom banken med numismatiska kunskaper. Ett annat problem var att samlingarna knappast alls hade kompletterats sedan 1756 – dvs varken med svenska eller utländska mynt. Man tvingades nu att värva en ny värdare utanför banken och budet gick till riksantikvariern Johan Gustaf Liljegren⁵ som redan hade ansvaret för Kungl Myntkabinetets samlingar. En förutsättning för att någon utomstående skulle kunna tänkas arbeta med bankens numismatiska samlingar var att ett arvode ingick. Bankoutskottet beslutade därför att använda 166 Rdr 32 skillingar banco/år såsom arvode till en "garde des médailles" vid bankens myntkabinett. År 1832 antogs Liljegren som förståndare (garde des médailles) vid detta.

Ungefär samtidigt fanns det nere i Lund en ung docent med ovisa framtidsutsikter – Bror Emil Hildebrand. Han var i sina forskningar numismatiskt inriktad, men tjänsterna var få inom detta område. För muscimannen och numismatikern CJ Thomsen i Köpenhamn var detta en olycklig situation. Det var viktigt att få fram någon yngre forskare i Sverige som kunde föra en vetenskaplig diskussion med kolleger i de närliggande länderna. Någon som ville informera om

Gustaf Rålamb, målning i GE Schröders stil, privat ägo, SPA.

nyupptäckta myntfynd mm. Den äldre generationen av svenska forskare var i allt väsentligt kvar i 1700-talets tankegångar.

Thomsen ansåg det därför som ytterst viktigt att Hildebrand inte gick vetenskapen förlorad. Det var också bråttom. Redan i mars 1829 skrev Hildebrand ett brev till vännen Christoffer Tegnér⁶ om sin framtid. Helst ville han fortsätta vid akademien i Lund, möjligen kunde han tänka sig ett lektorat i Kalmar (i närheten av denna stad bodde Hildebrands mor, brukspatronessan Lovisa Hildebrand, på gården Flerohopp). Dock, om "Guvernörspredikantsbeställningen på S:t Barthélemy . . . bjöds mig, skulle jag ej ett ögonblick tveka att emottaga den . . . Så flyga mina önskingar rundt kring världen utan att ha något bestämt mål, hvarvid de kunna fästa sig."

Thomsen skrev ett brev till Liljegren i Stockholm där han rekommenderade Hildebrand som förstärkning med arbetet i Kungl Myntkabinettet. Med viss tvekan bjöd Liljegren den unge docenten till huvudstaden 1831. Under diskussioner och samarbete i det oordnade myntkabinettet vann Hildebrand den misstänksamme Liljegrens förtroende. Någon anställning

innebar denna vistelse i Stockholm dock inte. Men en mäktigare man än Liljegren, nämligen ämbetsmannen August von Hartmansdorff, hade fått upp ögonen för Hildebrands förtjänster. Denne uppmanade Liljegren att göra ytterligare försök att bereda plats för Hildebrand. Även biskopen i Lund,

ordnande vid Kungl Myntkabinettet under tre år (från januari 1833). Liljegren tog då tillbaka erbjudandet om att överlåta ansvaret för bankens myntkabinett till Hildebrand. Den nya tjänsten ansågs tillräcklig. När sedan Liljegren återvänder till tanken att överlåta bankens myntkabinett 1836

hvilken jag får sköta efter eget behag. Myntkabinettet utgöres af en Svensk Mynt- och Medaljsamling, utmärkt vacker och nära nog alldeles komplett. Den samlades först af en Baron Rålamb, inköptes af Banken, förökades och ordnades af Silfverstolpe (densamme, som utgifvit fortsättning och rättelser till Berchs arbete). Samlingen är förträffligt ordnad, efter

Frederik Silfverstolpe, medalj (37 mm) graverad av Carl Enhörning och slagen av sönerna 1813; tillhör Kungl Myntkabinettet (Hyckert II, sid 31, nr 2).

Johan Gustaf Liljegren, oljemålning utförd av antingen Fredrik Westin eller Johan Gustaf Sandberg. Tillhör Riksantikvarieämbetet. Foto: ATA.

Faxe, arbetade för en lösning i denna fråga. När Bror Emil Hildebrand anlände till Stockholm med slupen Oscar från Kalmar 5 augusti 1832, efter att Liljegren ånyo bett honom komma för att diskutera planer om framtiden, fanns det inga medel att avlöna Hildebrand. Det enda som Liljegren kunde göra var att erbjuda Hildebrand sitt eget arvode som garde des médailles i Rikens Ständers Bank. Om von Hartmansdorff var inblandad i detta förslag är okänt, men eftersom banken inte var särskilt nöjd med Liljegrens arbete (då Liljegren innehade tre tjänster på samma gång var han tvingad att främst arbeta med det mest akuta — hit räknade han inte bankens myntkabinett) och von Hartmansdorff själv var fullmäktige i Rikens Ständers Bank är det inte otroligt att så var fallet. På von Hartmansdorffs förslag skulle man dock hos Kungl Maj:t söka extra anslag för att kunna anställa Hildebrand. Tanken var också att Hildebrand med kanslerns tillstånd tills vidare skulle kvarstå som docent i Lund.

I november 1832 biföll regeringen den av Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien understödda ansökan. Hildebrand hade fått ett för-

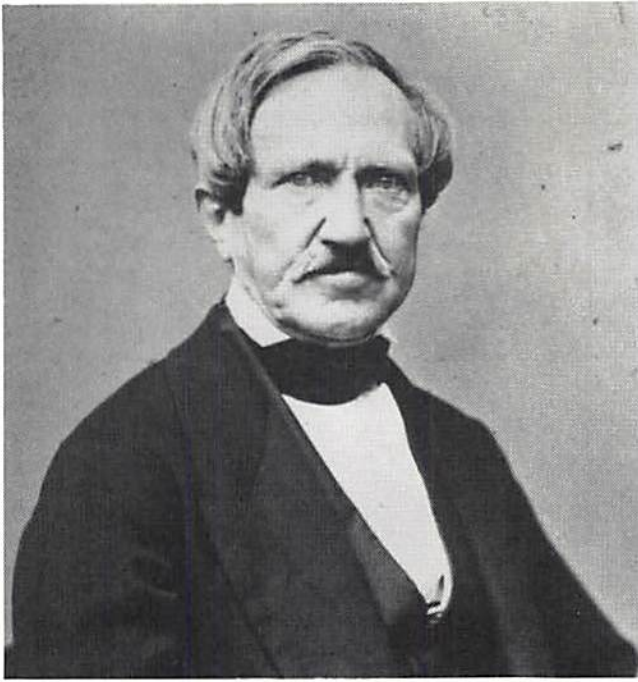
är det pga en tilltagande trötthet och håglöshet. Då han även kände välvilja för Hildebrand var det i detta läge naturligt att han föreslog att denne skulle överta sysslan i samband med att Liljegren själv anhöll om tjänstledighet från tjänsten som Rikens Ständers garde des médailles. Det fanns väl inte heller någon annan som kunde överta ansvaret. Den ende som visade ett uttalat motstånd var professor Johan Henric Schröder⁸ i Uppsala. Annars hade Hildebrand en stor skara inflytelserika vänner som tex Berzelius, Stierneld, Rosenblad, Geijer, Fryxell och Järta.

Så snart som det blev klart att Hildebrand skulle få tjänsten som bankens garde des médailles önskade han meddela vännen Thomsen i Danmark.

Brev från BE Hildebrand till CJ Thomsen 15 januari 1836:

Ytterligare en glad nyhet. Jag har kanske nämnt för Dem, att Liljegren sedan 1832 innehafte en Garde des Médailles tjänst i Banken. Enligt ett gammalt löfte, har han i år begärt tjänstledighet och föreslagit mig till vicarius, mot uppbärande af lönen 166 Rdr 32 S. Banko. I thorsdags afgjordes saken hos Ständernas Fullmäktige i Banken, med enhälligt bifall. Jag får således något bättre inkomster och dertill en samling,

Berch. Således har jag till en början föga annat att göra, än att anskaffa hvad som under de sednaste 10 eller 12 åren blifvit prägladt. Någon stor revolution med de äldre mynten vågar jag ännu icke företaga. Hvad jag gerna önskade att kunna bringa tillväga, vore, att få medaljerna afskilda från mynten. De förvaras nu tillsammans i ett stort och förträffligt inredt skåp. Det utrymme, som genom medaljernas uttagande skulle vinnas, ville jag använda till förvarande af en samling utländska mynt. I Bankens Myntkabinett skulle en sådan samling vara på sin rätta plats. Jag har redan talt vid en och annan af Bankens Fullmäktige om den saken och funnit dem benägna för ett sådant project, så vidt det rör samtida mynt hos främmande nationer. Jag törs likväl icke fram ännu med min önskan, att i framtiden kunna tillväga bringa ett fullständigt Thaler- und Groschen-Kabinet från 1500-talets början till närvarande tid. Samtida myntsorter tycker jag det borde icke vara så särdeles svårt att komma öfver, om man blott kunde få relationer utomlands, för att utbyta våra nya Silver- och kopparmynt mot andras. Kostnaden för Banken skulle således blifva åtminstone i de flesta fall, temligen

Bror Emil Hildebrand. Foto från 1868 av G Joop. ATA.

obetydlig. — I Bankens hvalf står en låda innehållande ett par tusende större och mindre guldmynt, hvilka länge varit ämnade att nedsmältas och omprägglas. Jag skall laga att jag får genomse dem; måhända torde jag deribland träffa ett och annat, som förtjenar att bevaras, för att locka till oss en skara utländska moderna myntsorter. — Hvad säger De om hela planen för ett sådant utvidgande af samlingen? — Medaljerna skulle jag önska att se upplagda under glas, för att sedan kunna inreda skåpets lådor med kvadratlistor för mynten.

Senare på året tar Hildebrand upp frågan igen.

Brev från BE Hildebrand till CJ Thomsen 5 september 1836:

Just i dessa dagar har jag en *gyllene* plan för mig, i afseende på Bankens Myntkabinett. De minnes väl ännu hvad jag i början af året skref till Dem om min önskan att tillöka samlingen med en svit af fremmande nationers nu curserande mynt. Jag hoppas snart kunna begagna mig af de goda råd De i detta afseende meddelade mig. Förhållandet är följande. Jag har länge vetat, att i Bankens hvalf förvaras ett skrin innehållande 517 st. mynt och medaljer af guld. För någon tid sedan erhöj jag Bankofullmäktiges tillåtelse, att upphemta och genomse dessa. De äro alla utländska (Danska 64 st.), förträffligt bibehållna, och till en del sällsynta. De äro präglade från slutet af 1400-talet till medlet af 1700-talet. I värde utgöra de 820 dukater. På dessa bygger jag nu mina för-

hoppningar. Jag vill neml. försöka att hos Fullmäktige utverka dessa fångars befrielse ur deras arrest, der de mer än en gång varit hotade med undergång i degeln, och att få dem tills vidare flytta in i Myntkabinettet. Det är likväl icke meningen, att här å nyo instänga dem; utan jag ville, att de efter hand skulle få flyga ut kring verlden, för att locka andra, mera behöfliga tillbaka i deras ställe. Om nu Fullmäktige gilla mitt förslag, så tänker jag trycka en förteckning på dessa mynt, utskickar den till myntsamlare, beder dem välja och spör dem hvad de vilja bjuda igen. På sådant sätt skulle vi snart nog kunna få en vacker samling af moderna mynt.

Bytesaffären blev aldrig av. Det visade sig nämligen att de mynt och medaljer af guld som Hildebrand funnit i bankens valv egentligen tillhörde drottning Lovisa Ulrikas myntsamling på Drottningholm. Dessa hade pantsatts av den kunglige bibliotekarien Adolph Fredric Ristell i Rikens Ständers Bank 1789. Trots att det blev stor uppståndelse i hovkretsarna och i tidningarna var det ingen på banken som meddelade att mynten och medaljerna fanns där. Saken var kanske alltför pinsam. Märkligt nog behöll Ristell från allmänna indragningsstaten ända till sin död 1829 en pension av 300 rdr specie, som hans släktingar kunde utnyttja. Ristell själv framlevde sina dagar utomlands.

Bror Emil Hildebrand fortsatte att värda bankens myntkabinett under hela sin yrkesverksamma tid (dvs till 1879). Samlingen utökades ständigt. För Hildebrand var det självklart att bankens myntkabinett en dag skulle förenas med Kungl Myntkabinettet.

Noter

1. Gustaf Rålamb (1675–1750), friherre, ämbetsman och samlare. Hans samling omfattade bla 2 370 svenska mynt och medaljer. Gustaf Rålamb ingick i den av Carl Gustaf Tessin skapade kungliga numismatiska kommittén, som skulle utarbeta en fullständig "historia numismatica patriae." Den handskrivna inbundna förteckningen med plancher i flera band utnyttjas fortfarande i olika sammanhang. Katalogen förvaras i Kungl Myntkabinettet.

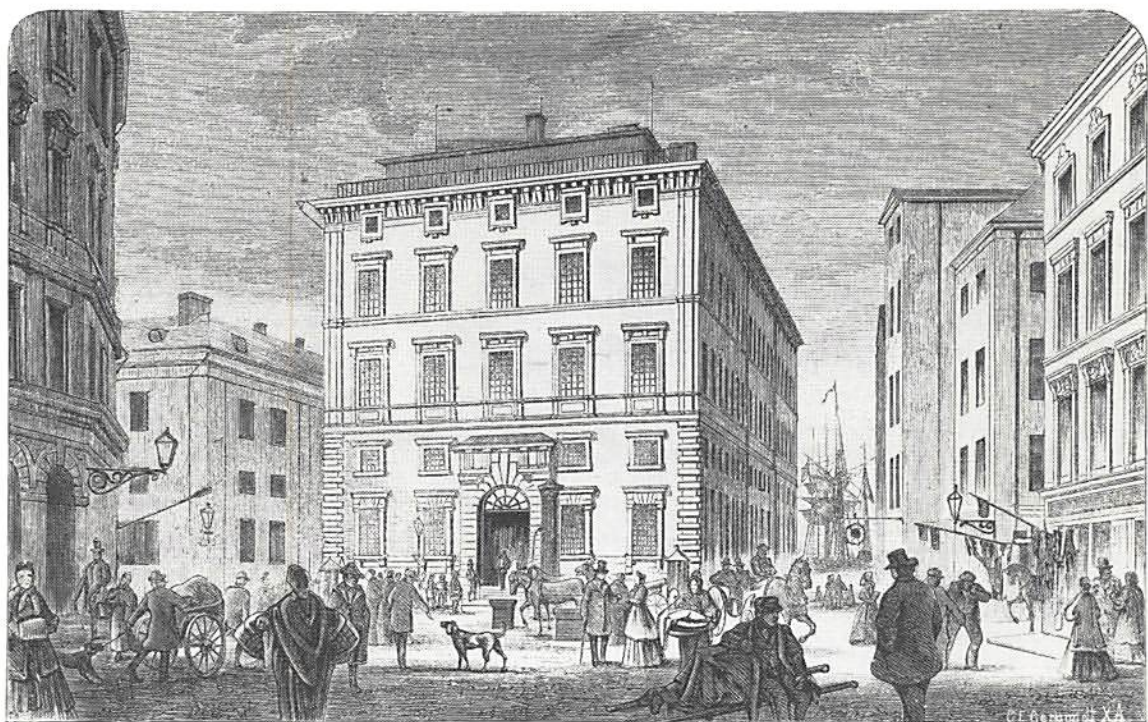
2. Carl Reinhold Berch (1706–1777), kansliråd och sekreterare vid Antikvitetsarkivet. En av 1700-talets främsta svenska numismatiker. Som numismatisk expert var Berch ofta kallad till Drottningholm för att hjälpa drottning Lovisa Ulrika med hennes samlingar (på samma sätt som Carl von Linné fick göra rörande andra delar av drottningens samlingar). Berch fungerade framförallt som författare av numismatiska avhandlingar och skrifter. Hans arbeten kom att användas långt in i 1800-talet.

3. Fredrik Silfverstolpe (1732–1812), bankokommissarie 1761–1800. Han har framförallt gjort sig känd som författare till det stora otryckta verket *Berättelse om bancowärket i Sverige* i fem delar. Silfverstolpe var myntsamlare. Delar av hans samling kom långt senare i författaren greve Carl Snoilskys ägo.

4. Carl Gudmund Silfverstolpe (1760–1818), bankokommissarie. Han ärvde faderns mynt- och medaljsamling. Detta arv övertogs senare till sonen Gudmund Leonard Silfverstolpe (1815–1853), som var ämbetsman och skald.

5. Johan Gustaf Liljegren (1791–1837), riksantikvarie, riksarkivarie, garde des médailles vid Kungl Myntkabinettet och bankens myntkabinett. Han var en mycket begåvad man, vars talanger aldrig kom till sin rätt pga alltför splittrade arbetsuppgifter och en arbetsbörda som var omänsklig. Denna situation resulterade i att Liljegren tog sitt eget liv 2 juli 1837. Bror Emil Hildebrand efterträdde Liljegren på de flesta posterna.

6. Christoffer Tegnér (1807–1885), fil dr och prost. Till Bror Emil Hildebrands studentvänner i Lund kan man även räkna Christoffer Tegnér. Han var son till skalden Esaias Tegnér och bror till Hildebrands stora ungdomskärlek, Göthilda Tegnér. Hon gifte sig dock med en annan — en besvikelse som Hildebrand väl aldrig riktigt kom över.

Riksbanken vid Järntorget i Stockholm, 1800-talets mitt.

7. August von Hartmansdorff (1792–1856), ämbetsman, politiker och fullmäktige i rikens ständers bank. Från 1840 till sin död var han den erkände ledaren för riddarhusets konservativa fraktion.

8. Johan Henric Schröder (1791–1857), professor, universitetsbibliotekarie, forn- och myntforskare. Det är helt klart att Hildebrand kände starkt motstånd från Schröder. Detta kan kanske bäst exemplifieras genom att citera ur ett brev som Hildebrand skriver till Thomsen 21 januari 1836:

”Schröder går här ännu: jag hoppas likväl, att han snart måtte resa. Han är en odräglig fjesk, lägger sig upp i allting som icke det ringaste rör honom. Jag har varit i en häftigt dispyt med honom angående Myntkabinetets ordnande här. Han har från början varit mycket emot, att jag skulle komma hit, och troligtvis hade jag aldrig varit här, om han hade vetat om saken innan den blef afgjord. Nu har han erfarit, att Akademien hos K. Majt. begärt och erhållit förläning på mitt förordnande, hvilket tyckes väcka hans missnöje. Frågar De hvad han har emot mig, så kan jag ej uppgifva andra skäl, än att jag är ifrån Lund, och att

han vill ensam passera för kännare i numismatiken. Jag har alltid varit i högsta grad uppmärksam och höflig mot honom; nu visar jag mig mera kall, sedan jag märkt, att han springer och sätter ut historier om mig.”

Otryckta källor:

Brevväxlingen mellan BE Hildebrand och CJ Thomsen. Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA), Stockholm.

Tryckta källor och litteratur:

Almquist, H, August von Hartmansdorffs personlighet och tidigare politiska bana. 1–2. *Historisk Tidskrift* 1916, 1918.

Ferlin, PR, *Stockholms stad i juridiskt, administrativt, statistiskt och borgerligt hänseende*. Del 2, sid 1111 ff. (art Myntkabinett, Bankens), Stockholm 1858 (denna text har författats av Bror Emil Hildebrand själv).

Hildebrand, B, Bror Emil Hildebrand. Hans liv och gärning. *Fornvännen* 1934, sid 263.

Hildebrand, B, Johan Gustaf Liljengren. In *Memoriam. Fornvännen* 1937, sid 172–174.

Hildebrand, B, CJ Thomsen och hans lärda förbindelser i Sverige 1816–1837. I–II, Stockholm 1937–1938.

Hildebrand, B, Hildebrand, Bror Emil. *Svenskt Biografiskt Lexikon*, Stockholm 1971–1973, sid 38–43.

Lindgren, T, När Prins Henrik av Preussen besökte Rikets Ständers Bank. *Myntkontakt/Svensk Numismatisk Tidskrift* 1982, nr 2, sid 36–37.

Nathorst-Böös, E & Wiséhn, I, Numismatiska forskare och myntsamlare i Sverige fram till 1830-talet. *Numismatiska Meddelanden XXXVI*, Uppsala 1987.

Simonsson, KG, Riksbankens myntkabinett. *Numismatiska Meddelanden XXVI*, Stockholm 1932.

Thordeman, B, Nordens offentliga myntsamlingar. *Nordisk Numismatisk Årsskrift* 1937, sid 134. □

Om tolkningen av 'Ancol' och andra förvirrade inskrifter på Olof Skötkonungs mynt

Av Tuukka Talvio

ISNT 8/1991 skriver fil. dr Erik Gamby om tolkningen av den kända inskriften OLAF REX ANCOL vars sista ord enligt honom möjligen kan tolkas som 'an Col'. Detta är en gammal idé, men enligt Gamby är den rätta översättningen inte 'vid högarna' (i Uppsala) utan 'i Kulla' (Biskopskulla nära Sigtuna).

Den gängse tolkningen har under de sista decennierna varit att ANCOL är ett förvanskat lån från ordet ANGLORUM i de anglosaxiska myntens kungatitel. Denna tolkning synes helt enkelt vara den mest naturliga, oberoende av användandet av NG-ligaturen på anglosaxiska Crux-mynt.

Gambys nya teori är inte oersonlig – han hänvisar tex till ett påbrev från år 1185 som omnämner en gård 'in Collem'. Ändå finns det skäl att vara skeptisk. Först och främst måste man hålla i minnet att inskriften REX ANCOL endast förekommer på *en enda* stamp. Det spelar ingen viktig roll att mynt präglade med denna stamp är relativt allmänna, när det är fråga om inskriftens tolkning. Myntkabinettet i Helsingfors har – tack vare HF Antells testamente – tio exemplar av ANCOL-mynten, och en noggrann granskning visar på dem alla en detalj som visserligen inte är synlig på den förstora bilden i Brita Malmers *Sigtuna Coinage* (Pl 2, nr 17) men kan däremot ses på myntet

DEBATT

som illustreras här (detsamma som i Gambys artikel): bokstaven "C" (bakom kungens huvud) har en liten trekantig prick vid det övre tvärstrecket. Den är visserligen liten, men dess existens på just detta ställe kan inte ignoreras eftersom den förvandlar bokstaven C till ett upp och nedvänt G. Upp och nedvända bokstäver förekommer ju ofta på Olofsmynten. Om det således står ANGOL och inte ANCOL på myntet är teorin om platsnamnet 'Col' knappast hållbar, medan den andra teorin – att grundordet är ANGLO – vinner mycket i trovärdighet. Jag uppmanar

således alla intresserade att framtaga sina förstoringsglas och examinera Olofsmynten av typen LL 13-16.

Det är riskabelt att leta efter dolda meningar i inskrifter som kan vara förvirrade och imitativa. Ett exempel härav är myntet där stadsnamnet är SIDEI i stället för den vanliga förkortningen ZITVN, ZIHT eller dylikt. Enligt en populär föreställning skall SIDEI betyda *Si(gtuna) Dei* eller Guds Sigtuna. Detta synes mig vara en sentimental tolkning i 1800-talets anda. På ett annat mynt står det ju IGNVNDEI – har detta också något med Gud att göra? Och vad skall man säga om OLAF REX AN ZNE-TEI?

'Ancol'-åtsidan förekommer i kombination med åtta fransidesstampar, av vilka två har myntmästarnamnet Godwine, fem Leofman eller Lenan (förmodligen samma person) och en har inskriften IN NOMINE DNI M C. De två Godwine-stamparna är nöta och rostiga, men båda har använts i oskadat tillstånd med andra åtsidor, och vi kan således antaga att dessa andra stampkombinationer är äldre än 'Ancol'-mynten. Detta kunde möjligen tolkas så att Godwine slutade sin karriär i Sigtuna med 'Ancol'-mynten och lämnade åtsidesstampen till Leofman, vars namn inte är känt från andra Crux-mynt men förekommer senare i typen Long Cross. □

Prenumerera på
årssetet och jubileumsmynt
från Norge, Danmark och Finland
genom oss.

Även utgåvor från hela världen.
Sedlar. Polletter.

Listor skickas gratis.

NORRTÄLJE MYNT AB

Box 4, 761 21 Norrtälje
Tel. 0176-168 26. Fax 0176-168 56

LUNDS MYNTHANDEL

KÖPER och SÄLJER
BYTER och VÄRDERAR

MYNT och SEDLAR
TILLBEHÖR och LITTERATUR

GRATIS LAGERLISTA
(*uppgiv samlarområde*)

Klostergatan 5, 222 22 LUND
Tel 046-14 43 69

Over 25 Years we offer
Banknotes of
the World Mostly first Class
at fair price.

We sell-buy-trade.
Free Lists on request.

NORAY AG

Unter dem Walde
Ch-3932 Zeneggen VS
Switzerland

FRÅN LÄSEKRETSEN

Dampf Schiff Caroussel A.S.

Som afslutning på W. Th. Strokirks fortsættelse af Stjernstedts poletbeskrivning, Numismatiske Meddelanden XII, 1890, er opført 135 obestämbara poletter. Heraf skal nævnes nr. 12, Kapellet, som må være fra restaurationsvirksomheden i Helsingfors, nr. 22, P. Gall, som er fra et dampbådsforetagende i Hamburg og nr. 49, 1½ SK, som sammen med Stjernstedt p. 262 numrene 40 og 41, 2 SK og 1 SK kan være danske. Videre:

20. På fältet: A.S. inom oval perlekrets. Derutomkring inom oval repslinga: DAMPF SCHIFF CAROUSSEL och nederst ett ornament. Kanten vågformig. 7 st. R.5.

21. Lik N:o 20, men oval. 4 h., 5½ br. R.5.

I en fodnote oplyses, at poletterne 20 og 21 har det ovale sporrongske stempel på bagsiden. Dette stempel blev brugt indtil 1885, hvor det afløstes af et rundt stempel. C. C. Sporrøng &

Co. havde i det nittende århundrede en minimal export. Der kendes ikke danske prægninger udført hos Sporrøng. Og Tyskland havde et antal af store konkurrencedygtige prægeanstalter. I forsøg på at bestemme Dampf schiff Caroussel-poletterne bør betragtes en i Danmark fundet polet, som fabrikmæssigt virker præget i Tyskland, ligesom indskriften i lighed med Sporrøngs poletter er på tysk.

Forside præget: A.S i en perlering, omskrift: DAMPF_CAROUSSEL / *****
Bagside blank
messaging, 28 mm. Poletten er ikke præget i ring.

Denne polet fandtes i 1963 i danskeren Eric G. Pehrssons samling, hvor den betegnedes som værende meget

gammel og fra Kjøbenhavns Sommer-Tivoli. En sådan polet fandtes også i Pedersens Myntkatalog, Borås 1941 og opført blandt danske poletter.

* * *

Der er bevaret et billede af en "Damp-Flotille-Karussel", som var opstillet i Kjøbenhavns Sommer-Tivoli 1883. Mange år senere genopførtes karrusellen efter gamle billeder og findes endnu i Kjøbenhavns Sommer-Tivoli, nu under navnet Galejen.

Den oprindelige karrusel, som vel har været fra Tyskland, kan antages i 1884 eller senest 1885 at være nedtaget og derefter opstillet i Kongl. Djurgården i Stockholm eller i en anden svensk forlystelsespark. Næste sæson var karrusellen væk. Om den kom til Norge, Finland eller hjem til Tyskland vides ikke. Karruselejer A.S. medtog sine poletter til næste sted. Kun ved vi, at Strokirk ikke har prøvet karrusellen.

Jørgen Somod

INFLATION

Kungl. Myntkabinetet inbjuder härmed till en serie föredrag om inflation.

Föredragen hålls torsdagar kl. 19.00 i Medaljsalen, entré genom Historiska museet, Narvavägen.

9 april

Docent Stefan de Vylder, Handelshögskolan i Stockholm.

Inflation och hyperinflation – erfarenheter från Latinamerika.

23 april

Professor Bo Gustafsson, Institutionen för ekonomisk historia, Uppsala universitet.

Inflationsteorier och historia.

FRI ENTRÉ.

Kungl Myntkabinetet

Utställningar: Ingång Narvavägen (hörnet Linnégatan) 2 tr, Stockholm

Specialutställningar:
"Ur dolda gömmor"

"Gustav III:s medaljhistoria"
Från 28/3 1992

Ring i övrigt telefon 08-783 94 00
för information.

Museet:

Tisdag – söndag 12–17
Måndag stängt

Besökstid: tisdag 13–18
ingång Narvavägen

Besöksadress
(efter överenskommelse om tid
per telefon): Storgatan 41

Postadress:
Box 5405, 114 84 Stockholm
Tel: 08-783 94 00

RECENSIONER

Otto-Adelheid-Pfennige, Commentationes de nummis saeculorum IX-XI. In suecia repertis. Nova series 7. Gert Hatz, Vera Hatz, Ulrich Zwicker, Noel och Zofia Gale, Stockholm 1991. ISBN 91-7192-827-8. ISSN 0284-7205. 146 sidor.

I den nya serien av *Commentationes de nummis saeculorum IX-XI* har ett nytt band kommit ut. Denna gång behandlas endast en myntgrupp, men så är det också den största och samtidigt en av de mest diskuterade och omtvistade grupperna i våra vikingatidsfynd nämligen Otto-Adelheid-Pfennigen (OAP). Liksom i tidigare band (från Apr 89, Aug 89, Okt 89, Feb 90 och Maj 91) har professor Brita Malmer också nu i ett förord lämnat en kort orientering kring ämnet och de författare som har svarat för de tre delar som föreliggande arbete är indelat i. Som så många gånger förr är det Sven Svenssons stiftelse för numismatik och Gunnar Ekströms stiftelse för numismatisk forskning som svarat för de ekonomiska kostnaderna när en högklassig svensk bok om mynt ges ut.

I första delen ger professor Gert Hatz en litteraturoversikt över ämnet som i första hand täcker tiden 1952-90. För tiden från 1876 hänvisas till Vera Jammers *Die Anfänge der Münzprägung im Herzogtum Sachsen*, 1952. H Dannenbergs böcker *Die deutschen Münzen der sächsischen und fränkischen Kaiserzeit* kom 1876, 1894, 1898 och 1905 och från dessa stammar de myntbeteckningar som ännu användes.

OAP är starkt förknippad med den silverråder av blyglanz vid Rammelsberg som omnämns redan i samband med Otto I:s tredje tåg till Italien 966-972. Malmen gav 160 g silver/ton och tillsammans med något dussintal andra silverförekomster i Harzområdet har här under en lång tid producerats en betydande del av det silver som utvanns i Europa.

Grovt indelas OAP i sex grupper betecknade I-VI och de bär snarlika inskrifter: OTTO REX ADELHEIDA eller liknande och problemen är att avgöra vilken Otto av de tre möjliga som åsyftas och under vilken tid Adelheid av Burgund, gift med Otto I sedan 951, var förmyndare för sin sonson.

För att följa diskussionerna alltsedan Dannenbergs tid bör man känna kejsarfamiljens öden mot slutet av 900-talet, och Hatz lämnar flera intressanta detaljer här om. Otto I dör 973 och efterträdes av sin 18-åriga son Otto II som emellertid dör 28 år gammal 983 och som i sin tur efterträdes av sin son Otto III som dör 22 år gammal 1002. Otto II:s änka, Theophanu, dör plötsligt 991 medan Adelheid lever till 999, men som 14-årig blir Otto III myndig 994. Förhållandet mellan de två kejsarliga änkorna var spånt och flera kriser påverkade förmyndarskapet. Frågeställningen har varit om myntens legend avser Otto I eller

Otto III?, börjar präglingsen 983 eller 991? och var Goslar eller Magdeburg den huvudsakliga präglingsorten?

Genom att OAP förekommer i så stor utsträckning i de svenska myntfynden blir dessa frågeställningar avgörande för bedömningen av åldern och ursprung för åskilliga av våra myntfynd. Lokalhistoriker har lämnat betydande bidrag till kännedomen om silverutvinningen i Harz-området och har bland annat givit intressanta synpunkter på frågan om hur snart utvinningen övergick från statsmakten och kom i händerna på privatpersoner. Den mycket stora produktionen bör ha sträckt sig över en lång tidsperiod och över ett flertal produktionsställen. G Hatz redogör också för E Kraumes metallurgiska undersökningar från 1960-talet och B Kluges stampundersökningar från 1980-talet och framåt.

Dr Vera Hatz (tidigare Jammer) är en av de stora kännarna av OAP, har sedan 1950-talet behandlat dessa mynt vid flera tillfällen och ger nu en faktafylld sammanfattning av forskningsläge i dag. Hon redogör för hur de 13.616 OAP-mynten, som vi har i Sverige, fördelar sig på olika typer (och bortåt 100 undertyper) samt i fynden nedlagda kring slutet av 900-talet. Klart är att mynten ej tillkommit under Otto I:s tid och att typ I kommer relativt sent, kanske först kring år 1000, men när började typ II att slås? B Kluge som stöder sig på sina stampundersökningar förordar 983, medan V Hatz konstaterar att ett slutligt avgörande om präglingsen började 983 eller 991 ej kan nås enbart med hjälp av de svenska fynden utan det är nödvändigt att även närmare undersöka de slaviska fynden öster om Elbe. En granskning av myntens viktfordelning ingår även i V Hatz artikel och hon finner att standardavvikelsen är mycket stor, 13-17% (motsvarande avvikelser för sigtunamynten överstiger stundom 30%! S.B.). Orsaken härtill ligger inte bara i att en primitiv teknik har använts utan tyder också på att mynten präglades på många (mindre) platser.

Till V Hatz' artikel är fogad en omfattande tabell över förekomsten av OAP i 630 svenska fynd, fördelade på 63 olika undertyper, och som hjälp vid examinering införes även hennes typtabell från 1961 där ett

fyrftioal å- och fransidors karakteristiska bitecken återges.

Det sista avsnittet i boken har tre författare, nämligen professor Ulrich Zwicker, Lehrstuhl Werkstoffwissenschaft (Metalle) vid universitetet i Erlangen-Nürnberg och Dres. Noel och Zofia Gale vid Nuclear Laboratory vid universitetet i Oxford. Detta team har med modernaste metoder undersökt dels ca 150 OAP, dels ca 200 andra mynt som tjänat som jämförelsematerial.

Sålunda har man försökt bestämma legeringens sammansättning i de delar av mynten som innehåller kopparblandkristaller som ännu ej är korrogerade med hjälp av elektronstrålemikroanalys (ESMA), som kan fokuseras till endast 0,02 mm och tränger ner 0,05 mm i metallen. Det är halten av guld, vismut och bly man velat fastställa så noggrant som möjligt, och man har också i flera fall tillgripit spektralanalys (SPA), allt i strävan att fastlägga råsilvrets härkomst. Blyisotopmätningar har även gjorts i samma syfte. Dessutom har man studerat hur vismut påverkar silvrets hårdhet och bearbetbarhet.

Resultaten av mätningarna med ESMA och SPA redovisas i textform på ett dussintal sidor där man i detalj kan inhämta vilka mynt som analyserats, problem som tillstött och analysresultaten. Denna del är ganska trögläst men de viktigaste analysresultaten inhämtar man snabbare i de omfattande tabellerna som följer efter texten. De spårämnen man letade efter förekommer ofta men i mycket varierande mängd. Generellt kan man säga att guld stundom ej går att mäta men värden på 0,2-0,5% är ej ovanliga. Vismut finns alltid men ofta ej i mätbara mängder och värden över 1% förekommer ej och bly förekommer regelbundet från 0,2 till 1,5%.

I stor omfattning har man kunnat göra snitt i mynten eller myntdelarna som undersökts och mer än sextio sådana snitt är avbildade. På dessa bilder ser man ofta kopparblandkristaller som mörka stråk, vilka ger god inblick i myntets tillblivelsehistoria och även en möjlighet att kvantitativt uppskatta kopparhalten. Så till exempel avslöjar flera bilder att man försökt göra myntets rand tjockare genom att med

HÅKAN WESTERLUND MYNTHANDEL

KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR • MEDALJER

Spec. sedlar
Betalar bra för sedlar före 1930

Vasagatan 42
III 20 STOCKHOLM
Tel 08-11 08 07

SELINS MYNTHANDEL AB

Mynt sedlar medaljer
ordnar nålmärken

Öppettider
Vardagar 10.00 - 18.00
Lördagar 10.00 - 14.00
Regeringsgatan 6
111 53 Stockholm
Tel. 08-11 50 81

kanske en kniv eller något lämpligt verktyg skära en skära längs periferin och sedan med hammare välla upp en förhöjning längs kanten. Det går ej att få en förhöjning av myntets kant genom att direkt bearbeta den med en hammare. Prov som man gjort har visat det. Ett annat prov som man företagit är att undersöka hur silvrets bearbetbarhet försämrats med tilltagande vismuthalt. Två prover med 0,5 % respektive 1,4 % vismut framställdes och det visade sig att silvret med den högre halten ej gick att prägla ens om detta skedde vid 600 grader. Det uppstod kraftiga sprickor i myntet. Silvret med den lägre vismuthalten var emellertid användbar men ej i klass med vismutfritt silver. Kanske fick man blanda Rammelsbergssilver, som innehöll vismut, med vismutfritt silver från annat håll för att få fram en legering som var präglsbar, och så kan legeringar ha uppstått som i dag är svårförklarade.

Blyisotopmätningarna utgör en speciellt intressant del av de metallurgiska undersökningarna. De flesta grundämnen förekommer i olika isotopa former beroende på att antalet elektroner i atomens yttre elektronskal kan variera. Vanligen är då förhållandet mellan antalet atomer av de olika slagen alltid konstant, men i detta avseende utgör bly ett undantag, ty det kan vara slutprodukten från ett antal olika radioaktiva sönderfallskedjor och därför varierar förhållandet mellan de olika isotoperna något. De fyra stabila blyisotoperna förekommer i ungefär följande procent: 1,4 %, 21,4 %, 25,0 % och 52,2 %. Med moderna masspektroskop kan andelen atomer av de olika slagen beräknas med fyrställig noggrannhet och resultatet av sådana mätningar prickas in i diagram. De fyra mätvärdena ger underlag till två olika diagram och man finner att för en viss malm samlar sig mätvärdena inom begränsade områden i de båda diagrammen. Man har gjort mätningar på malm från tio olika malmfält, inte bara från Harz utan även från ett antal sydtyiska fält som kan antagas ha varit under bearbetning på 1000-talet. Resultaten från ett sjuttioåtal mätningar har införts i de två diagrammen som visar att de olika fälten väl går att skilja från varandra. Som nästa steg redovisas blyisotopfördelningen för 28 olika undersökta mynt av här aktuella typer och diagrammen visar att för 25 av dessa går det att med stor sannolikhet utpeka silvermalms ursprung.

Ofta härrör blyet från silvermalmen (till exempel blyglanz) och då är bestämningen okomplicerad. För blyfältiga silvermalmer måste man i reningsprocessen tillsätta bly och då gäller det att spåra varifrån detta bly kan komma. Som exempel härpå beskrivs hur man kan visa att för feniernas silverutvinning i Spanien kom bly från Sardinien till användning. En annan komplikation inträffar när man smälter ner redan myntat eller omyntat silver för att på så vis få råsilver för myntning. I sådana

fall blir bestämningen av blyisotoperna av ringa eller intet värde.

Även när det ej går att säkert utpeka silvrets ursprung så kan det vara av värde att åtminstone med viss bestämdhet utesluta ett antal möjligheter. De gjorda blyisotopmätningarna har även givit det resultatet att man funnit, att utbytet av silver mellan Sydtykland och Harz-området varit mycket begränsat, eftersom isotopblandningar endast kan påvisas i tre fall av 28.

En svaghet som också berörs i artikeln är att malmundersökningarna ej omfattar närliggande områden som Frankrike och England och ej heller det islamska silvret, som ju tidigare dominerat i handeln.

Blyisotopdiagrammen har den stora fördelen att de kan förmedla god kunskap utan att man nödvändigtvis behöver behärska den bakomliggande teorin.

En närliggande fråga är: hur förhåller det sig med Sigtunamynten, kan man för dem skilja på ursprunget för olika typer? Eller är silvret i dessa en blandning som kan tänkas uppstå när cirkulerande mynt smälts ner för att ommyntas? Stora delar av våra vikingatida fynd innehåller mycket omyntat silver, ofta i form av barrar och silverspiraler. Kommer detta silver från nedsmälta mynt eller är det tvärt om så att det är tyrent silver som var råmaterial avsett för myntning? Kunde kanske vikingarna komma över omyntat silver till ett reducerat kilo-pris vid sin handel med de silverproducerande länderna? Som vanligt när forskningen ger oss intressant ny kunskap så är det lätt att ställa en rad följdfrågor.

Det har varit ett nöje att taga del av denna detaljerade undersökning av en enda mynttyp från våra vikingatidsfynd, och vi skall vara mycket tacksamma för att det finns personer som förmår att tränga djupt in i problemen och som dessutom ger sig tid att formulera sina resultat på ett för fackfolk och amatörer njutbart sätt. Efter avslutad läsning vet man dock ej om OAP började 983 eller först 991 och därmed har ett antal av våra fynd fortfarande en osäker datering.

Sven Brahmé

Sune Persson: Palestinas och Israels sedelhistoria 1914-1989. Göteborgs numismatiska förenings småskrifter nr 21, 24 s, rikt illus, Göteborg 1990.

För ovanlighetens skull har vi fått en skrift som behandlar sedlar från Mellanöstern – Palestina och Israel. Det är med nöje som man läser denna utmärkt skrivna skrift. Som läsare känner man sig riktigt lärd efter en stund med Perssons arbete.

De första sedlar som behandlas är turkiska. År 1914 – när det första världskriget utbröt – hade turkarna i stort sett fördrivits från det kristna Europa, men det ottomanska väldet omfattade alltjämt våra dagars Turkiet, Irak, Syrien, Libanon, Israel, Jordanien och den arabiska halvön. Några särskilda turkiska sedlar för Palestina tycks inte ha funnits. De nya makt-

ägarna, britterna, lät under åren 1918-28 cirkulera egyptiska sedlar. När så britterna skapade sitt Palestine Currency Board år 1926 blev det aktuellt med särskilda palestinska sedlar och 1927 skapades det palestinska pundet. Tryckningen av dessa sedlar skedde hos Thomas de la Rue & Co i London. Dessa sedlar var giltiga betalningsmedel i Israel till september 1948, i Jordanien till september 1950 och i Gazaremsan (som tillhörde Egypten) till juni 1951.

Nya sedlar till den unga judiska nationen trycktes i USA genom förmedling av Anglo-Palestine Bank. Israels första sedlar sattes i omlopp den 18 augusti 1948. I skriften får vi följa de många turerna kring Israels första sedlar. Författaren beskriver ordentligt de olika sedelutgåvorna och de flesta typerna är väl avbildade. Skriften avslutas med en längre engelsk sammanfattning.

Som läsare önskar man bara att Göteborgs numismatiska förening kan förmå Sune Persson till att göra något liknande med Turkiets och kanske även Egyptens sedlar. På detta sätt skulle vi få en helhetsbild av sedelhistorien från detta oroliga hörn av världen.

Fridsamast var det nog i Mellanöstern på det ottomanska våldets tid, men det var ofta nog en gravens frid för rätt många av folken.

Ian Wiséhn

Rune Ekre: Om den medeltida myntningen i Lödöse. Tryckt i: Skärvar och fragment. Kring medeltid i Älvsborgs län. (Västgöta-Dal 1989/1990. En årsbok från Älvsborgs länsmuseum, Vänersborg.) Uddevalla 1991. ISSN 0280-9680. ISBN 91-97 16 12. Uppsatsen ingår på s 32-48 (ill). Årsboken beställes från Älvsborgs länsmuseum, Box 38, 462 21 Vänersborg. Capris 170 kr inb.

Vi har i en tidigare recension kunnat behandla Rune Ekres för numismatiken (och hela medeltidsforskningen) så viktiga utgrävningar i Gamla Lödöse och hans översikter i tryckt form (se framför allt SNT 1986:9/10, s 287). I denna nu föreliggande, utmärkt genomgående av det stora materialet av framför allt myntningsavfall, som täcker tre århundraden ända fram till 1360-talet, har Ekre även kunnat tillfoga de märkliga fynden från 1987, som visar att brakteaten med dubbelkors och punktning, som anses vara norsk (CI Schive, *Norges mynter*, 1865, Tab VI), tillkommit i Lödöse och kan dateras till 1140-talet. Ytterligare en "norsk" brakteat med likformigt kors (1160-70-tal) har också slagits i staden. (Se även SNT 1988:2 s 28-31.) Åtminstone denna typ menar förf skulle kunna ha något samband med Peterspenningen.

Årsboken innehåller flera andra uppsatser som är lika läsvärda, varav två av Ekre – om respektive *Sankt Nikolai källa i Edsleskog* (där man påträffat mynt) och *Borg och kungsgård i Lödöse*.

LLI

AUKTIONER

SVENSKA

- April 4-5 Stockholm, B Ahlström
24 Stockholm,
Stockholms Auktionsverk
- Maj 5 Stockholm, SNF:s
vårauktion
(endast för medlemmar)
- 16 Göteborg, Antikören

UTLÄNDSKA

- April 8 London, Glendining's
13-14 Maastricht, van der Dussen
22-23 Paris, Crédit de la Bourse
22-24 Köln, Münz Zentrum
28 Zürich, Bank Leu
- Maj 1 London, Spink
6-8 Frankfurt, Peus Nachfolger
13 London, Glendining's
13-16 München, Hirsch Nachfolger
25-27 Frankfurt, Frankfurter
Münzhandlung
27 London, Glendining's
- Juni 4-5 London, Glendining's
9 London, Spink

MÄSSOR

SVENSKA

- April 17-19 Sollentuna, Samlarmässa
25-26 Helsingborg, FriMynt-92
- Aug 12-16 Skellefteå, Kuriosum

UTLÄNDSKA

- April 10-11 Harrogate, Spring Coinex '92
- Maj 22-24 Gol i Hallingdal,
Nordisk Mynt -92

Rättelse

I förra numret av SNT finns en artikel med titeln: Medaljer från några gustavianska ordenssällskap. I fråga om ordenssällskapet Fribyggare-Sällskapet sägs där att detta sällskap "existerade på 1790-talet och fanns möjligen kvar några år in på det nya århundradet." Författaren som byggde sitt påstående på en uppgift i det annars så utmärkta Nordisk Familjeboks 2:a upplaga, måste här komma med en rättelse. Lyckligtvis finns detta sällskap kvar och 1987 firade man sin 200-åriga tillvaro med en jubileumsskrift. Här i finns även ett särskilt avsnitt som behandlar sällskapets medaljer. □

FÖRENINGAR

ALINGSÅS NUMISMATISKA FÖRENING har möten första torsdagen i februari - april och oktober - december i Sparbankens filmsal kl 19.00. Upplysningar: tel 0302-130 69.

ESKILSTUNA NUMISMATISKA FÖRENING har möten på Nya Gästis kl 19.00 sista tisdagen i varje månad utom december. Auktion varje gång.

FAGERSTABYGDENS MYNTKLUBB sammanträder första helgfria måndagen i varje månad (utom i juli och augusti). Apollögården vid Almvägen, Fagersta. Tid: kl 19.00. Upplysningar: tel 0223-116 71.

FALU-BORLÄNGE MYNTKLUBB. Möteslokaler Borlänge, Samlaren, biblioteket Borganäsvägen, Falun, Kristinegården, Kristinegatan 9-11. Uppl tel 0243-258 56.

GÖTEBORGS NUMISMATISKA FÖRENING. Auktionsmöten med föredrag hålles andra måndagen i månaden kl 18.45 i Traktören (Tr), Köpmangatan 20. Studiecirkelarna möts i klubblokalen (KL), Skeppsbron 4^V, 18.30. Medaljcirklarna 1:a onsd och Fotocirkeln 3:e onsd. Antik- och Medeltidsektionen 4:e torsd och Utlands-cirkeln sista tisd i månaden. GNF, Box 5289, 402 25 Göteborg. Kontaktman: Bo Nordell, 031-17 79 70 (dagtid). Anbud: Anders Falk, 031-13 31 41.

HALMSTADS MYNTKLUBB har möten med auktion i Klara-salen kl 18.30 den första måndagen i varje månad utom juli - aug. Upplysningar: 035-12 96 76.

HÖÖRS MYNTKLUBB har möte med auktion i Höörs Plåts matsal den andra torsdagen i varje månad utom juni - aug. Upplysningar: Evert Olofsson 0413-221 51.

KALMAR MYNTKLUBB har möten första helgfria måndagen i varje månad (utom juni, juli och augusti) kl 19.00 i SPF lokal, S. Långgatan 39, Kalmar. Upplysningar: tel 0480-159 29, 733 30. Auktioner.

KARLSKOGA NUMISMATISKA FÖRENING har möten andra onsdagen i varje månad (utom juni, juli och aug.) kl 19.00 i S-E-Banken, Torget, Karlskoga. Auktioner vår och höst. Upplysningar 506 41 eller 365 39.

KATRINEHOLMS MYNTKLUBB har möten första helgfria onsdagen i varje månad i SPF-lokalen, Djulög, 51, Katrineholm. Upplysningar: tel 0150-210 45 el 151 00.

MYNTKLUBBEN KLIPPINGEN har mynträff första tisdagen i jan.-april, sept.-dec. Lokal: G. A. skolans matsal, S. Järnvägsgatan, Sundsvall. Information om mynt, värdering, auktion, lotterier. Köp och sälj. Tel. 060-55 64 18, 11 35 03.

LUNDS NUMISMATISKA FÖRENING, Mynträffar med aktiviteter och auktion kl. 19.15 8/4, 6/5 i "Utbildningshuset", Åkergr. 1, Lund. Upplysningar: vard 046-14 43 69 kvällar 046-13 46 47.

FÖRENINGEN NORDVÄSTMYNT håller sammanträde med auktion i Folkets Hus, Klippan, kl. 19.00, andra fredagen i varje månad. Upplysningar och auktionslista tel. 0451-132 88.

NOLA MYNTKLUBB har möten 3:e tisdagen varje månad augusti - april, utom december. Lokal: Nolaskolan sal 316, Örnköldsvik. Uppl. tel 0660-166 48 eller 0660-402 20.

NORRKÖPINGS MYNTKLUBB har möte med auktion kl 19.00 tredje tisdagen varje månad utom i maj - augusti i Ektorps fritidsgård. Auktionsvisning börjar kl 18.00. Även icke medlemmar är välkomna. Beställ lista på tel 011-12 50 12.

NÄSSJÖ MYNTKLUBB har möte med auktion på Gustavssons Trafikskola, Rådhusgatan 33, Nässjö sista tisdagen i varje månad utom dec, juni - juli. Upplysningar: tel 0383-158 35 kl 07.00 - 09.00.

SAMLARKLUBBEN NUMIS, Skellefteå har möten första torsdagen i varje månad i NV-huset, konferensrummet. Upplysningar: tel 0910-186 80.

SANDVIKEN-GÄVLE MYNTKLUBB har möten kl 19 första onsdagen i varje månad (ej juli - augusti). Lokal: Valbo Kommunhus. Upplysningar: tel 026-18 18 36.

SIGTUNA MYNTKLUBB har möten onsd 8/4, 6/5 kl 19.00 i klubblokalen Rosersbergsvägen 27 B i Rosersberg (auktioner, lotterier, bytesverksamhet mm). Klubblokalen öppen helgfri onsd 13.00-17.00 sept - maj (auktionsobjekt och bibliotek). Uppl 0760-381 90.

MYNTKLUBBEN SKILLING BANCO, Linköping, har möten andra helgfria torsdagar i varje månad (utom maj - augusti) i Huvudbiblioteket, Hunnebergsgatan 8, Linköping i Lindblomsrummet 1 tr upp kl 18.30 - 21.00. Årligen anordnas en antik- och samlarmässa samt en resa till Frimynt i Helsingborg. Upplysningar: tel 013-12 22 62.

SKÅNES NUMISMATISKA FÖRENING håller möten sista torsdagen i varje månad utom juni - augusti på IOGT, Kungsgatan 16 A. Klubblokalen: Kungsgatan 38 A, Malmö, håller öppet varje tisdag kl 19 - 21 under september - maj.

SKÖVDE NUMISMATISKA FÖRENING Lokal: Servicehuset Bagaren, Hertig Johansgatan 22 A, Skövde. Möten med auktion kl 16.00 den 21/4 (resa eller möte). Upplysningar: tel 0500-808 50 (Thord Lund).

SÖDRA DALARNAS MYNTKLUBB. Möten 16/4, 21/5 kl. 18.30 på Folkare fotoklubb, Teleg. 19, Avesta. Upplysningar: tel 0226-562 78.

TRELLEBORGS MYNTKLUBB har möte andra måndagen i månaden kl 18.30 i Sparbanken Skånes samlingsal, CB Friisgatan 4 A, Trelleborg. På programmet står auktioner, föredrag, lotterier mm. Upplysningar: tel 0410-241 31.

TÄLJE MYNTKLUBB, Södertälje, har möte i Wendelas rum, biblioteket Luna, kl 19.00 andra tisdagen i varje månad utom juni, juli, augusti och december. Upplysningar: tel 0755-102 03.

NUMISMATISKA KLUBBEN I UPPSALA har möten på Uppsala Universitets myntkabinett. Tid: 19.00. 14/4 föredrag. Upplysningar: 018-54 97 11.

VETLANDA NUMISMATISKA FÖRENING har möte med auktion sista fredagen i varje månad utom december på Kulturhuset, Storgatan 20, Vetlanda kl 19.15. Visning från kl 18.15. Upplysningar: tel 0383-158 35 kl 07.00-09.00.

VILLSTADORTENS MYNTKLUBB, Smålandsstenar, har möten andra måndagen i varje månad utom juni, juli och augusti. Föredrag och dyl följs av auktion. Servering. Upplysningar: tel 0345-112 95. Lokal: Biblioteket, Smålandsstenar (källarlokalen).

VÄRENDIS NUMISMATISKA FÖRENING har sammanträden med auktion 15/4 i Röda Korsets lokaler, Hovsg 11, Växjö. I slutet av april resa till FriMynt-92. Upplysningar: 0470-731 14.

VÄSTERBERGSLAGENS MYNTKLUBB har möten första torsdagen varje månad oktober - maj kl 19.00. Gamla Bangatan 45, Ludvika.

VÄSTERÅS MYNTKLUBB har möten på kafeterian, Vallby friluftsmuseum kl 19.00 första onsdagen i månaden. Närvarolotteri vid varje möte. Upplysningar: tel 021-757 87 (efter kl 18).

ÖREBRO NUMISMATISKA FÖRENING har möten i M-lokalen, Järntorgsgatan 3, 18/3, 29/4, 23/9, 21/10, 25/11 kl 19. Upplysningar: tel 019-13 52 13.

I NÄSTA NR

presenteras bl.a. två
nya spännande myntfynd
från Halland
resp Ångermanland.

Gunnar Holsts stiftelse för numismatik stiftad

Göteborgs numismatiska förening inrättade i oktober 1991 en stiftelse för att hedra Gunnar Holst på hans 80-årsdag. Stiftelsen skall främja numismatiken, särskilt i västra Sverige. Årligen skall minst en offentlig föreläsning anordnas. Bidrag kan insättas på postgiro 18 72 77 - 9, Göteborgs Numismatiska Förening Centralkassan, Jaktgatan 3, 412 70 Göteborg.

Den förste föredragshållaren blev Gert Rispling från Stockholm. Enligt Gunnars önskan var ämnet "Vikingatida arabiska mynt". Före föreläsningen talade GNF:s dåvarande ordförande, Bengt Holmén, och tackade Gunnar för hans mångsidiga arbeten inom numismatiken. Publiken i universitetslokalen lyssnade spánt i två timmar då Gert Rispling från elementära fakta till invecklade nutida hypoteser utvecklade sin forskning. Avslutningsvis visades vackra myntbilder. Efter föredraget ställdes flera frågor som Gert med elegans besvarade. Auktoriserat referat kan rekvideras från GNF. Sätt in 15 kronor på postgirot ovan. Kraftiga och hjärtliga applåder belönade Gert Rispling. En god början på föredragsserien för stiftelsen!

Gunnar Holst ingår som självskrivet ledamot i stiftelsens styrelse, som valdes av GNF:s årsmöte i december. Övriga ledamöter: tekn dr Sven-Erik Arnell, fil dr Rune Ekre, kassaförvaltare Per Olof Englbrektsson, fil mag Bengt Holmén, fil dr Sune Persson och professor Paul Åström. Svenska numismatiska föreningen har skänkt 1000 kr och GNF 1500 kr till den fortsatta verksamheten. Men fler bidrag skulle uppskattas!

Bengt Holmén

Gunnar Holst uppvaktas. Bengt Holmén t.h.

Storauktion i Göteborg

Lördagen den 16 maj 1992 lär bli årets höjdpunkt för Sveriges myntsamlare! Då arrangerar vi nämligen vår 11:e och hittills största kvalitetsauktion på mynt, sedlar och medaljer. Platsen för auktionen är som vanligt gemytliga Sheraton i Göteborg. I auktionskatalogen som presenteras på Fri-Mynt i Helsingborg den 25-26 april, kommer objekten att åskådliggöras i text och bild på traditionellt Antikören-manér. Trots att katalogen denna gång blir exklusivare än någonsin kommer vi inte att höja priset på den – utan istället sänka det från 75:– till endast 50:– (vilket är mindre än halva produktionskostnaden). Detta för att nå en större publik och stimulera nya samlare att upptäcka auktionsmarknaden.

Väl mött på Fri-Mynt i Helsingborg den 25-26 april och på Myntauktion nr 11 i Göteborg den 16 maj 1992! (Visning: 14-15 maj i våra lokaler).

Auktionskatalogen kan beställas redan nu per telefon 031-18 39 60 eller genom insättning av Kr 50:– på postgiro 48 92 03-0.

Antikören
Stureplatsen 1
S-411 39 Göteborg
 031-183960

